

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANASANAT DALI
MÜZİK PROGRAMI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Özge Deniz KAYA

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK
OKURYAZARLIĞI DURUMUNUN İNCELENMESİ
(İSTANBUL-KADIKÖY İLÇESİ ÖRNEĞİ)

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Ajda Aylin CAN

İSTANBUL, MAYIS 2022

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANASANAT DALI
MÜZİK PROGRAMI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Özge Deniz KAYA
(192028033)

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK
OKURYAZARLIĞI DURUMUNUN İNCELENMESİ
(İSTANBUL-KADIKÖY İLÇESİ ÖRNEĞİ)

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Ajda Aylin CAN

İSTANBUL, MAYIS 2022

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANASANAT DALI
MÜZİK PROGRAMI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Özge Deniz KAYA
(192028033)

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK
OKURYAZARLIĞI DURUMUNUN İNCELENMESİ
(İSTANBUL-KADIKÖY İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :

Tezin Savunulduğu Tarih :

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ajda Aylin CAN

(Marmara Üniversitesi)

Diğer Jüri Üyeleri :

Doç. Dr. Naci MADANOĞLU

(İstanbul Okan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Çetin KÖRÜKÇÜOĞLU

(İstanbul Okan Üniversitesi)

İSTANBUL, Mayıs 2022

ÖNSÖZ

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Okuryazarlık Durumunun İncelenmesi (İstanbul Kadıköy İlçesi Örneği)” adlı çalışma, insan hayatında önemli yer tutan okul öncesi dönemde, çocukların anaokulu/anasınıflarında almış oldukları eğitimin içerisinde bulunan müzik eğitiminin anlam ve öneminden yola çıkarak, okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri ve müzik okuryazarlığı ölçeği yardımıyla müzik okuryazarlık seviyelerini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonrasında, elde edilen sonuçlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma boyunca bana her türlü desteği veren ve yol gösteren tez danışmanım Doç. Dr. Ajda Aylin CAN'a; uzman görüşü ile yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN'a; lisans ve yüksek lisans boyunca her problemimi çözmek için başvurduğum Doç. Dr. Naci MADANOĞLU'na; bu uzun soluklu çalışmada manevi desteklerini benden asla esirgemeyen annem Ayzer KAYA ile babam Tuğyan Cem KAYA'ya; çocukluğumdan beri her günümde benimle olan anneannem Ayla ÇUBUKÇUOĞLU ve canımdan çok sevdiğim kardeşim Ege Yağız KAYA'ya; tezimin ilk gününden son gününe kadar beni destekleyen Altuğ AKTAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özge Deniz KAYA

İstanbul, Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
TABLO LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xii
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM	4
1.2. AMAÇ	4
1.3. ÖNEM	5
1.4. SINIRLILIKLAR.....	6
1.5. SAYILTILAR.....	6
1.6. TANIMLAR	6
BÖLÜM 2. KURAMSAL BOYUT.....	7
2.1. MÜZİK EĞİTİMİ.....	7
2.1.1 Müzik Eğitiminin Türleri.....	10
2.1.1.1 Genel Müzik Eğitimi	10
2.1.1.2 Özenen Müzik Eğitimi	11
2.1.1.3 Mesleki Müzik Eğitimi	11
2.2. MÜZİK OKURYAZARLIĞI.....	12
2.3. OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE MÜZİK OKURYAZARLIĞI	17
2.3.1. Okul Öncesi Eğitim.....	17
2.3.2. Okul Öncesi Öğretmen Eğitimi ve Müzik Okuryazarlığı	19

2.4. YAPILAN ARAŞTIRMALAR	23
2.4.1. Yerli Araştırmalar	23
2.4.2. Yabancı Araştırmalar.....	25
BÖLÜM 3. YÖNTEM	27
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	27
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	28
3.3. ÖLÇME ARAÇLARI	34
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	34
3.3.2. Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	34
3.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	38
BÖLÜM 4. BULGULAR	40
4.1. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK “GENEL” DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	40
4.2. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “YAŞA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	44
4.3. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MEZUNİYET NOT ORTALAMASINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	46
4.4. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “GÖREV YAPMA SÜRELERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	48
4.5. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTEDE ALDIKLARI MÜZİK DERSLERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR	50
4.6. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTE DIŞINDA MÜZİK EĞİTİMİ ALMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	52
4.7. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTEDE DIŞINDA ALINAN MÜZİK DERSLERİNE” GÖRE	

ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	55
4.8. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MÜZİK OKURYAZARLIĞINI BİLME DURUMUNA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR	57
4.9. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MÜZİK OKURYAZARLIĞI BİLME DÜZEYLERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR	60
4.10. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “AİLEDE MÜZİK EĞİTİMİ ALAN BİRİ/BİRİLERİ OLMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR	63
4.11. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÇALGI ÇALMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR.....	65
BÖLÜM 5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	68
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	68
5.1.1. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık “Genel” Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	68
5.1.2. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Yaş” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	69
5.1.3. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Mezuniyet Not Ortalamasına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	70
5.1.4. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Görev Yapma Sürelerine” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	71
5.1.5. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversitede Aldıkları Müzik Derslerine” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	72

5.1.6. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	73
5.1.7. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversitede Dışında Aldıkları Müzik Derslerine” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	75
5.1.8. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Müzik Okuryazarlığını Bilme Durumlarına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	75
5.1.9. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Müzik Okuryazarlığı Bilme Düzeylerine” Göre Anlamli Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	76
5.1.10. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Ailede Müzik Eğitimi Alan Biri/Birileri Olma Durumuna” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	78
5.1.11. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Çalgı Çalma Durumlarına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar	79
5.2. ÖNERİLER	81
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler	81
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	81
KAYNAKLAR	82
EKLER	89
EK-1 OKAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI.....	90
EK-2 ÖLÇEĞİN UYGULANMASINA YÖNELİK VALİLİK İZİN YAZISI	91
EK-3 ÖLÇEĞİN UYGULANMASINA YÖNELİK MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN YAZISI.....	92
EK-4 KİŞİSEL BİLGİ FORMU	93

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK OKURYAZARLIĞI DURUMUNUN İNCELENMESİ (İSTANBUL-KADIKÖY İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin mevcut okuryazarlık durumunu incelemek için ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul-Kadıköy ilçesi okul öncesi anaokulu/anasınıflarında görev yapan 143 okul öncesi öğretmeni, örneklemini ise rastgele (random) seçim yoluyla çalışmaya katılan 94 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmada iki ölçme aracı kullanılmıştır. İlk ölçme aracı araştırmacı tarafından geliştirilen ve 10 sorudan oluşan “Kişisel Bilgi Formu” dur. İkinci ölçme aracı ise Afacan ve Şentürk (2016) tarafından geliştirilen 32 madde ve beş alt boyuttan oluşan “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” dir.

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık durumlarına ait mevcut müzik okuryazarlık genel düzeylerini ortaya koymak ve ortaya konulan bu boyut ile çeşitli demografik özelliklerin arasındaki ilişkiyi incelemek için okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık genel düzeyleri ile yaşa, mezuniyet not ortalamalarına, görev yapma sürelerine, üniversitede aldıkları müzik derslerine, üniversite dışında müzik eğitimi alma durumlarına, üniversite dışında aldıkları müzik derslerine, müzik okuryazarlığını bilme durumlarına, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine, ailede müzik eğitimi alan biri/birilerinin olma durumlarına ve herhangi bir çalgı çalma durumlarına bakılarak bir farklılaşma olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin genel müzik okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılan araştırmada, öğretmenlerin demografik özelliklerine göre müzik okuryazarlığı düzeylerinin; ailede müzik eğitimi alan biri/birileri açısından küçük düzeyde olduğu, yaş,

üniversite dışında müzik eğitimi alma, müzik okuryazarlığını bilme ve çalgı çalma açısından orta düzeyde olduğu, müzik okuryazarlığını bilme açısından ise yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mezuniyet not ortalamasına göre müzik okuryazarlık düzeylerinde sadece “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” alt boyutunda anlamlı farklılaşmalar görülen araştırmada, öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeylerine göre de sadece “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutunda anlamlı farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik okuryazarlığı, Okuryazarlık, Müzik Eğitimi, Okul öncesi öğretmenleri, Okul öncesi.

ABSTRACT

EXAMINATION OF MUSIC LITERACY STATUS OF PRESCHOOL TEACHERS (SAMPLE OF ISTANBUL-KADIKOY DISTRICT)

This research was undertaken to examine the current literacy status of preschool teachers. The population of the research consisted of 143 preschool teachers working in the Istanbul's Kadikoy district preschool kindergartens of the Ministry of National Education in the 2021-2022 academic year and the sample consisted of 94 preschool teachers participating in the study by random selection.

Two data collection tools were used in the study. The first data collection tool is the "Personal Information Form" developed by the researcher and consists of 10 questions. The second data collection tool is the "Music Literacy Scale", which consists of 32 items and five sub-scales, developed by Afacan and Şentürk (2016).

In the study, the aim was to determine whether there is a difference in general music literacy level of preschool teachers according to their ages, graduation grade point averages, duty terms, music lessons they took at the university, their status of studying music outside the university, music lessons they took outside the university, their status of having music literacy, knowing music literacy, their level of music literacy, having someone in the family who studies music, their knowledge in playing any instrument in order to reveal the current general music literacy levels of preschool teachers and to examine the relationship between this scale and various demographic characteristics.

In the study, in which it was found that general music literacy levels of teachers is at an intermediate level, it was concluded that based on the demographic characteristics of the teachers, the level of music literacy was at a small level in terms of someone who studied music in the family, at a middle level in terms of age, receiving music training outside the university, having music literacy and being able to play instruments, and at a

high level in terms of knowing music literacy. In the study, in which significant differences in teachers' music literacy levels according to their graduation grade point averages were observed only in the sub-scale of "Musical Perception and Being Able to Use One's Voice", and it was concluded that there is a significant difference only in the sub-scale of "Information for Educational Music Vocabulary" according to the music literacy levels of teachers.

Keywords: Music literacy, Literacy, Music Education, Preschool Teachers, Preschool

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 3.2.1: Öğretmenlerin Yaşa İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	29
Tablo 3.2.2: Öğretmenlerin Üniversiteyi Bitirirken Mezuniyet Not Ortalamasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	29
Tablo 3.2.3: Öğretmenlerin Görev Yapma Sürelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	30
Tablo 3.2.4: Öğretmenlerin Üniversitede Aldıkları Müzik Derslerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	30
Tablo 3.2.5: Öğretmenlerin Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Almalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	31
Tablo 3.2.6: Öğretmenlerin Üniversite Dışında Aldıkları Müzik Derslerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	31
Tablo 3.2.7: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığını Bilmelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	32
Tablo 3.2.8: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığını Bilme Düzeylerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	32
Tablo 3.2.9: Öğretmenlerin Ailelerinde Müzik Eğitimi Almış Birinin/Birilerinin Olmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	33
Tablo 3.2.10: Öğretmenlerin Bir Müzik Aleti Çalmalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	33
Tablo 3.3.2.1: “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”ne İlişkin Güvenirlilik Analizi Sonuçları	36
Tablo 3.4.1: “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” ve Alt Boyutları Puanlarının Normallik ..	38
Tablo 4.1.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistikler (N=94).....	41

Tablo 4.2.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis <i>H</i> Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.3.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversite Mezuniyet Not Ortalamasına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis <i>H</i> Testi Sonuçları	46
Tablo 4.4.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Görev Yapma Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis <i>H</i> Testi Sonuçları.....	48
Tablo 4.5.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversitede Alınan Müzik Derslerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları	50
Tablo 4.6.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları	52
Tablo 4.7.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Puanlarının Üniversite Dışında Alınan Müzik Derslerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis <i>H</i> Testi Sonuçları (<i>N</i> =24).....	55
Tablo 4.8.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Müzik Okuryazarlığını Bilmelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.9.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Müzik Okuryazarlığını Bilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları	60
Tablo 4.10.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Ailede Müzik Eğitimi Alan Biri/Birilerinin Olmasına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları	63
Tablo 4.11.1: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Bir Çalgı Çalmalarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney <i>U</i> Testi Sonuçları.....	65

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development

(Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü bazen de İktisadi İş birliği ve Gelişme Teşkilatı)

TDK: Türk Dil Kurumu

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

(Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü)

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, çocuğun gelişimi için oldukça önemlidir. Erken çocukluk döneminde yani okul öncesi eğitimde, çocuğa çeşitli uyarıcılara sahip kalifiye eğitim ortamının sağlanması gerekliliği bilinen bir gerçektir. Bu dönem içerisinde alınan eğitimin, çocuğun hayatında büyük ve etkili bir yeri vardır. Bu nedenle okul öncesi eğitim, yıllar içerisinde önemi giderek artan bir alan olarak karşımıza çıkar. Nitelikli bir okul öncesi eğitimi gören çocuk, öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye ait tutumları belirler ve bu durum çocuğun okul eğitimindeki başarısını direkt olarak etkiler.

Erken çocukluk dönemi, tüm gelişim alanlarının birbiri ile ortak gittiği ve çocuğun bu alanlarda yetkinleşmeye başladığı bir basamaktır. Bu dönemde öğretmen, aile ve çocuk üçgeninin arasında sağlıklı ortak bir dil kurulması önem kazanır (Toran, Özgen, 2018; Güzelyurt, Birge, Ökten, 2019; Başkan, Kutluca, 2020). Çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla bu dönemde uygulanan öğrenme ortamları, zihinsel yeteneklerini uyarıcı ve araştırma duygularını geliştirici olması açısından önemlidir. Bu kritik dönemde, çocukların gelişim alanlarına katkı sağlayacak eğitim programlarını geliştirmek ihtiyaçtır.

Ülkemizde bu alanda Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) öğretmen yetiştirme girişimleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) okul öncesi eğitimi biçimlendirme çalışmaları bulunmaktadır. MEB, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların daha çok deneyim kazanmaları ve temel eğitime hazırlanmaları yönünde bir program hazırlamıştır.

Çocuk merkezli olan, yaşanılan çevrenin ve ailenin özelliklerine göre uyarlanabilen bu program; öğretmenin gerek duyduğunda bazı değişiklikleri yapmasına izin veren esneklikte, sarmal, eklektik, dengeli ve oyun temellidir. Çocuğun keşfederek öğrenmesini destekleyen, yaratıcılığını ilerletmesine yardım eden, yaşam deneyimlerinden ve çevresindeki olanaklardan eğitim sürecinde faydalanabilmesini isteyen, bir konu ya da temanın öğretiminden çok o konu ya da temanın yardımıyla kazanımları sağlamayı hedefleyen özellikleri taşımaktadır (MEB, 2013).

Kazanım ve gösterge temelli ilerleyen bu programın amacını gerçekleştirerek öğrencilere fayda sağlamasında, iyi bir okul öncesi eğitiminin en temel belirleyicilerinden biri öğretmendir. Çocuklara kaliteli bir okul öncesi eğitim hizmeti sunulmasında, öğretmen özelliklerinin büyük bir etkisi vardır. Okul öncesi öğretmenleri bilgi, beceri ve yeteneklerini eğitim sürecini yönlendirmek için kullanır. Süreci yönlendirirken farklı yöntem, teknik ve stratejiler geliştirir. Öncelikle öğretmen ve öğrenci arasındaki güvenin temel alındığı bu süreçte, öğretmenlerin kendi kapasitelerini değerlendirmeleri, başarıya ulaşabilmelerinde önemli bir duraktır.

Öğretmenlik; kişisel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknik alanları içerir. Ayrıca öğretmenlik; mesleki bilgi, genel kültür bilgisi, kişisel özellikler ve çeşitli mesleki yetenekleri gerektiren bir meslek alanıdır. Öğretmenlik mesleğinin bütün eğitim kademeleri için taşıdığı değer, okul öncesi öğretmenlerinin taşıdığı niteliklerin önemini de ortaya koymaktadır.

İçinde bulunduğumuz çağda giderek hız kazanan değişim ve gelişim, öğretmen eğitiminde de bazı değişikliklerin yapılmasını beraberinde getirmiştir. Okuryazarlık, öğretmen eğitiminde de sıkça adından söz edilen bir kavram haline gelmiştir. Sürekli değişen ve gelişen bilgi, özellikle öğretmenlerde bilgi okuryazarlığına sahip olabilmek becerisini zorunlu kılmıştır. Artık bir şeyi bilmek yeterli değildir. Çünkü bilgi hızla değişmekte ve gelişmektedir. Bu nedenle bilgi kadar hangi bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilmek, ulaşılan bilgiyi değerlendirebilmek ve kullanabilmek önemlidir. Bu da bilgi okuryazarlığını, kaliteli bir öğretmen eğitiminin gereklerinden biri haline getirmektedir.

Bilgi okuryazarlığı ile birlikte, öğretmen eğitiminde ihtiyaç duyulan alanlara bağlı olarak okuryazarlık alanlarını çeşitlendirebilmek mümkündür. Son yıllarda, özellikle bilişim teknolojilerinin hızlı gelişimi ile beraber bilgisayar, medya, teknoloji, görsel okuryazarlık gibi bir dizi kavram, öğretmenlerin önemli okuryazarlık alanları haline gelmiştir. Yine kültür okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı, müzik okuryazarlığı vb. pek çok okuryazarlık adını da sıralamak mümkündür. Şüphesiz bu çeşitler değişim ve gelişim ile sürekli çoğalacaktır.

Günümüz eğitim yöntemleri kendine güvenen, eleştirel düşünen, sosyal becerilere sahip, kendini ifade edebilen, yaratıcı ve estetik, duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu becerilerin kazandırılmasında bilim, teknik ve sanatın kişinin

eğitiminde bir bütünü oluşturacak şekilde verilmesinin gereği, müzik eğitiminin de önemini ortaya koymaktadır.

Müzik; sesle düşünmek, hayatı sesle algılamak ve geliştirmek olarak ifade edilebilir. Müzik eğitimi ve öğretimi, sanat eğitiminin en önemli dallarından biridir. Müziğin tüm sanat dallarında büyük etkisi olduğu bilinen bir gerçektir.

Müzik eğitimi bireylerin sosyal, fiziksel ve ruhsal gelişimine katkı sağladığı için erken çocukluk döneminde de yer alır. Erken çocukluk döneminde, kaliteli müzik eğitimi alan çocukların hayatlarında olumlu etkiler gözlemlenmiştir (Uluğbay, 2013). Edinilen müzik deneyimi çocukların gelecekteki bilişsel, duyuşsal, psiko-motor ve sosyal becerilerini etkilemektedir. Bu nedenle müzik eğitimi, okul öncesi eğitimin önemli alanlarından biridir.

MEB'in okul öncesi eğitim programında, ideal bir okul öncesi sınıfında yer alması ön görülen temel merkezlerden biri müzik merkezleridir. Hem çocukların bilgi ve becerilerini geliştirmek hem de toplumun ortak müzik kültürünün oluşmasına katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen etkinlikler için gerekli materyalleri içeren bu merkezleri, öğrencilerin ve öğretmenlerin etkin kullanması önemlidir (MEB, 2013). Okul öncesi eğitim planında yer alan müzik etkinliklerini gerçekleştirerek, kazanımların elde edilmesinde aktif rol oynayan okul öncesi öğretmenlerinin müzikal donanımları, çocuğa kendini ifade etme becerisinde büyük katkı sağlayan gelişimsel bir faktör olmaktadır. Bu sebeple okul öncesi eğitimle uğraşan öğretmenlerin, öncelikle müzik okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması önemlidir.

Müzik okuryazarlığı; bireylerin öğrenme isteklerini, karar verme- problem çözme- analiz etme- araştırma- sorgulama- eleştirme yetilerini, içinde buldukları yaşam ile dünyaya ait merak duygularını sürdürebilmeleri için ihtiyaçları olan müzikle ilgili beceri, tutum, değer ve anlayış bilgilerinin toplamıdır. Okul öncesi öğretmenlerinin, müzik okuryazarlığı seviyelerini yükseltmek için temel müzik bilgileri ile birlikte ihtiyaç duyulan bilgiyi fark etmeyi, bilgiye ulaşmayı, bilgiyi anlamayı, bilgiyi analiz etmeyi ve kullanmayı bilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle müzik eğitimi verecek okul öncesi öğretmenlerinin, müzik okuryazarlığının temel aşamalarına sahip olmaları gerekir.

1.1. PROBLEM

İlgili yerli literatür incelendiğinde, bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Özellikle öğretmen yetiştiren kurumlarda, doğrudan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri ile ilgili bilgi veren bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Öğretmenlerin müzik okuryazarlıkları ile ilgili mevcut durumlarının bilinmesinin ve varsa eksikliklerin giderilmesinin, bu alanda gelişimi sürdürebilmek için izlenecek yolların tespitinde de oldukça anlamlı olduğu noktasından hareketle; Okul öncesi öğretmenlerinin mevcut müzik okuryazarlık durumu nedir? sorusu bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmuştur.

1.2. AMAÇ

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık durumlarına ait mevcut müzik okuryazarlık düzeylerinin ortaya konulması ve bu boyut ile okul öncesi öğretmenlerin çeşitli demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada genel amaç ile ilgili aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır.

- 1.1.1. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık “genel” düzeyleri nedir?
- 1.1.2. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “yaşa” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.3. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “üniversite mezuniyet not ortalamalarına” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.4. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “görev yapma sürelerine” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.5. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “üniversitede aldıkları müzik derslerine” göre farklılık göstermekte midir?

- 1.1.6. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “üniversite dışında müzik eğitimi alma durumlarına” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.7. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “üniversite dışında aldıkları müzik derslerine” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.8. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “müzik okuryazarlığı bilme durumlarına” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.9. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “müzik okuryazarlığı bilme düzeylerine” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.10. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “ailede müzik eğitimi alan biri/birilerinin olma durumlarına” göre farklılık göstermekte midir?
- 1.1.11. Örnekleme katılan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “herhangi bir çalgı çalma durumlarına” göre farklılık göstermekte midir?

1.3. ÖNEM

Araştırma;

- Kullanılan “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”, MEB İstanbul-Kadıköy ilçesinde okul öncesi anaokulu/anasınıflarında görev yapan öğretmenlere ilk kez uygulanması bakımından,
- Eğitim fakültelerindeki “Okul Öncesi Öğretmenliği” bölümü lisans programlarının geliştirilmesine yönelik bilgiler sağlaması bakımından,
- Müzik okuryazarlığının belirlenmesine yönelik yapılacak olan diğer çalışmalara bilgi sağlaması açısından, önem taşımaktadır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- 2021-2022 eğitim - öğretim yılı
- Kullanılan ölçme araçları
- MEB İstanbul ili Kadıköy ilçesi devlet anaokulu/anasınıflarında 20.12.2021 tarihi itibarıyla görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.5. SAYILTILAR

Bu çalışmada;

- Öğretmenlerin araştırma konusunu değerlendirebilecek özelliklere sahip olduğu,
- Katılımcıların veri toplama araçlarına doğru ve samimi cevaplandığı,
- Kullanılan veri toplama araçlarının araştırma ile ilgili bilgilere erişimde yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.6. TANIMLAR

Müzik Eğitimi: Müziğin temel yapı taşlarının öğrenildiği, bireylerin gelişim alanlarına olumlu etkileri olan bir eğitim türüdür.

Okuryazarlık: Okuma yazma bilgisi kullanılarak ilgi duyulan bir konu hakkında bilgi sahibi olmak, okuduğunu anlayabilme, tanımlayabilme ve bilgilerini hedef kitleye ulaştırabilmedir.

Müzik Okuryazarlığı: Müzik okuma yazmaya dair tüm bilgilere sahip olma ve müziği anlayıp yorumlayabilme yeteneğidir.

BÖLÜM 2. KURAMSAL BOYUT

2.1. MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik eğitimi ile ilgili anlatımları derinleştirmeden önce müzik ve eğitim kavramları üzerinde durmak önemlidir. Müzik ve eğitim kavramları ile ilgili sayısız tanım ve açıklama bulunmaktadır. Ancak bu kavramların tanımlarını yaparken, kelime kökenlerine de değinmekte fayda vardır.

Köken olarak Fransızca “musique” kelimesinden Türkçe’ye geçen müzik, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı, musiki” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2022). Kaynaklarda Fransızca’ya Eski Yunanca’da kullanılan “mousikē μουσική” sözcüğünden geçtiği yer almaktadır. (Etimolojiktürkçe, Müzik, 2020).

Geçmişten günümüze yapılan pek çok müzik tanımı, oluşturuldukları dönemin özelliklerine ya da tanımı yapan kişinin düşüncelerine bağlı olarak müzik kavramının değişik yönlerinde ağırlık kazanmıştır. Metafiziksel ve dinsel yönde, dil yönünde, içerik yönünde, yapı ve biçim yönünde, öğeler yönünde, düzenleme şekli ve seslendirme yönünde, alan ya da dal yönünde pek çok tanıma ulaşmak mümkündür (Uçan, 1994).

Örneğin; metafiziksel ve dinsel açıdan ele alındığında Herder’e göre “müzik görünmezliğin sesidir.” Dilsel açıdan ele alındığında, Cottin’e göre “müzik evrensel bir dildir” (Tombul, 2012). Dal açısından ele alındığında ise Comenius’a göre “müzik bir sanattır” (Demircioğlu, 2019). Müzik, sözcüklerin anlatamadığını başka bir yolla anlatma sanatıdır.

Müzik, uygarlıkların oluşmaya başlamasından bu yana insanoğlunun yaşama ait her alanında var olmuş kültürel bir değerdir ve insanlık tarihinin neredeyse en eski kültürel değerlerinden biridir. Müziğin, uygarlık tarihinde bu kadar eskiye gitmesi ve hayatın birçok alanında görülmesi, toplumların bütün izlerini taşıdığı bir göstergesidir (Öner, 2012).

Toplumdaki insanlar, müzik ile kendilerini ve duygularını ifade edebilmekte, müzik eski çağlardan günümüze kulaktan kulağa ulaşarak, teknolojinin de desteği ile elde edilen kayıtlar sayesinde nesilden nesile aktarılabilmektedir (Angı, 2013).

Sözlü veya sözsüz müzik, karşımıza doğal bir ihtiyaç olarak çıkmış ve birçok gelişme göstererek günümüze kadar gelmiştir. Müzik, hayatımızda tahmin ettiğimizden daha fazla yer kaplamaktadır ve müziksiz bir yaşam düşünülemez olmuştur.

Uçan (2005)'a göre, insan hayatının her anında ve her yerde var olan müzik; insanın gündelik hayatında izlediği televizyonda, dinlediği radyoda ya da sokakta yürürken karşılaştığı sokak müzisyenlerinin aldıkları veya söylediklerinde etkisini gösterir. İnsanla i içe gelişir. İnsan, yaşamının her döneminde müzik ile beraberdir. Müzik ğrenimi sürecinin anne karnında başladığını, bebeklik döneminde ninnilerle, erken çocukluk döneminde tekerlemelerle ilerlediğini ve bu ilerlemenin yoğunluğunu arttırarak yetişkinlik döneminde de devam ettiğini ifade etmek mümkündür (Uçan 2005).

Müzik kavramı ile benzer şekilde eğitim kavramı da pek çok tanıma sahiptir. Ancak eğitim kavramının tanımına yer vermeden önce kelime köküne değinmekte fayda vardır.

Eğitim, köken olarak dilimize eski Türkçeden "igid-, igit-" fiillerinden geçmiştir (Nişanyan, 2021). İgid-, igit-, Karahan ve Uygur metinlerinde, yetiştirmek ve terbiye etmek anlamına gelmektedir. Eski Türkçedeki igit- fiili, Türkiye Türkçesinde eğit- olarak canlandırılmıştır. Yani eğitim kelimesi eğit- fiilinden türetilmiştir (Balyemez, 2019). Eğitim, TDK (2022) tarafından ocuk ve gençlerin, okul içinde ve dışında, toplumsal hayatta doğrudan ya da dolaylı olarak yer alabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışı kazanmalarına ve kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim, doğumla başlayan ve ölene dek süren bir öğrenim sürecidir. Belirli amaçları vardır. Bireyleri ve toplumları yönlendirir, biçimlendirir, değiştirir, geliştirir ve böylece bireylerin davranışlarında istendik değişiklikler oluşturarak, kişilerin topluma yararlı olmalarını sağlar. Kişilerin kişisel, sosyal, kültürel, bilimsel, bedensel, zihinsel ve sanatsal yönden gelişimine fayda temin eder. Bu süreçle beraber birey beceriler, bilgiler, tutumlar ve değerler kazanır, sağlıklı ve efektif iletişim kurmayı öğrenir.

İnsan yaşamının temel ögelerini oluşturan bilim, teknik ve sanat, bireylerin ve toplumların geleceğe hazırlanmasında bir bütün olarak ele alınması gereken alanlardır. Bu alanlar yukarıda en yalın haliyle bireyleri ve toplumları geleceğe hazırlamadaki etkili yetiştirme, geliştirme süreci olarak ifade edilen eğitimin de temel alanlarıdır.

Böylelikle eğitim, bireyleri ve toplumları geleceğe bir bütün olarak hazırlayabilir (Uçan, 1994). Bu nedenle sanat eğitiminin ana dallarından biri olan müzik eğitimi, bireyleri ve toplumu müzik konusunda geliştirme ve müziğin etkilerinden olumlu şekilde yararlanma noktasında, çok değerli bir konumda bulunur.

Müzik eğitimi ana hatlarıyla müziksel davranış kazandırma, davranış değiştirme, davranış değişikliği oluşturma veya davranış geliştirme sürecidir (Uçan, 2018). Genel olarak belli bir amaç ile müziğin ana öğelerini temel alan plan ve program dahilinde bireyin ve toplumun kendisini yetiştirme ve geliştirme süreci olarak tanımlanabilir.

İnsan, içinde bulunduğu toplumsal ve kültürel öğelerden oluşan çevresinde, müziksel çevresiyle de iletişim halinde birtakım davranışlar kazanır. Müziğin, bireylerin varlığı ve insanların duyguları üzerinde büyük bir etkisi vardır. Hallam (2001)' a göre, "müziğin yararları tüm insanlarda içgüdüsel, yaratıcılıklarını ve becerilerini geliştirir". Öğrenmeyi ve algılamayı kolaylaştırır. Bireyin kendini özgürce ifade etmesine ve ifade becerisini geliştirmesine yardımcı olur. Bireye estetik değer kazandırır.

Müzik eğitiminin genel kapsamı, davranışsal ve içeriksel iki bölüm altında ele alınır. Uçan (1994) "müzik eğitiminin davranışsal bölümünü işitme-okuma-yazama, söyleme, çalma, dinleme, yaratma, bilgilenme, beğeni geliştirme, kişilik kazanma, duyarlılık artırma, iletişim- etkileşimde bulunma ve yararlanma eğitimi başlıkları ile; içeriksel bölümünü de kulak, ses, çalgı, ritim, müzik bilgisi, yaratıcılık, beğeni, kişilik, duyarlılık, iletişim-etkileşim, kullanım-yararlanma eğitimi" başlıkları ile ifade eder.

Bu genel kapsam içinde yer alan davranışsal ve içeriksel iki bölüm, aslında müzik eğitiminin temel amaçlarının bireyin bilişsel, duyuşsal, devinışsel ve sosyal yönlerini geliştirmeyi sağlamak olduğunu net bir şekilde ortaya koyar. Yapılan çalışmalar da bunu doğrular niteliktedir. Demirtaş, Gün Duru ve Gün (2016)'ün müziğin bilişsel gelişime etkileri hakkında yapmış oldukları çalışmalarında, müzik eğitiminin bireyin duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor yönlerini olumlu etkilediği ve bireyin davranışlarında bu yönde istendik davranışlar oluşmasını sağladığı vurgulanmıştır.

Sökezoğlu Atılgan (2020), müziğin dil, beyin, bilişsel, sosyal, duygusal ve akademik boyutları üzerindeki gelişimleri hakkındaki çalışmasında, müzik eğitiminin bireylerin yaşamlarını şekillendirdiğini, yön verdiğini ve müziğin bireyleri sosyal yaşantılarında ileriye taşıma niteliğinde olduğunu vurgulamıştır. Bireyin gelişimini sağlama amacına hizmet etme noktasında gerekli olan müzik dili öğretimini araç olarak kullanan müzik eğitiminden, hem eğitim alanı hem eğitim yöntemi hem de eğitim aracı olarak faydalanılmaktadır. Bu nedenle müzik eğitimi; alan, yöntem ve eğitim aracı olarak önemli işlevlere sahiptir.

2.1.1 Müzik Eğitiminin Türleri

Müzik eğitimi bir bütün olmasına rağmen kendi içinde çeşitli türleri vardır. Bu türler; genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) müzik eğitimidir (Uçan, 2005). Ulaşılmak istenen hedefe göre seçilen bu türlerin eğitimleri, hedefe göre şekillenerek ‘örgün’ yani olabildiğince düzenli, planlı ve yöntemli biçimde gerçekleştirilmeye çalışılır (Uçan, 2018). Birbiri ile iç içe olan bu üç ana tür, bir eksiklik olduğunda birbirini destekleyerek tamamlar. Müziğin bu üç ana türünün dahil edildiği müzik eğitiminin tanımı; “Müziğin üç ana türü yardımıyla, bireylerin kendi yaşantıları ve müziksel davranışlarında istendik davranışlar geliştirme süreci” şeklinde ifade edilebilir.

2.1.1.1 Genel Müzik Eğitimi

Meslek, okul, bölüm, dal ve program türü ne olursa olsun, hiçbir ayırım göstermeden, herkese ve her düzeye yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir hayat gerekli, ortak, genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2018). Genellikle anaokulunda başlar, çocuklara müzikle tanışma ve müziği sevdirmeye fırsatı verir. Okul öncesinde anaokulu/anasınıfı öğretmeni, ilkokulda sınıf öğretmeni, ortaokul ve liselerde ise müzik öğretmeni tarafından verilir (Uçan, 2018). Okullarda verilen eğitim dışında zorunlu olmayan genel müzik eğitimi, bireyin yeteneği olsun olmasın herkese verilen bir eğitimidir. Bireylerin özengen müzik eğitimi alanına yönelmesine olanak verir.

2.1.1.2 Özenen Müzik Eğitimi

İsteğe bağlı yapılan bir müzik eğitimidir (Biber Öz, 2001). Genel müzik eğitimi ile yetinmek istemeyip, müzik ile bağını geliştirmek isteyen bireyler tarafından alınan ve zorunlu olmayan bir eğitimidir. Özenen müzik eğitimi, kendini geliştirmek isteyen bireylere müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar (Türkmen, 2010). Bu müzik eğitimini veren kişiler, genellikle mesleki müzik eğitimi alanında eğitim görmüş kişilerdir. Özenen eğitim müzik kursları, dernek ve kuruluşlar, belediye ve halk evleri gibi kurumlarda verilir (Türkmen, 2010). Özenen (amatör) müzik eğitimi bireylerin mesleki müzik eğitimine yönelmesine olanak tanır.

2.1.1.3 Mesleki Müzik Eğitimi

Müziği iş, meslek seçen veya seçmek isteyen, müziğe karşı belli seviyede kabiliyeti olan kişilere, işin ya da mesleğin getirdiği müziksel davranışlar ile birikimleri kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2018). Bu eğitim, müzik eğitimi alanında uzman kişiler tarafından ülkemizde Güzel Sanatlar Liseleri, Konservatuvarlar, Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, tarafından verilir.

2.2. MÜZİK OKURYAZARLIĞI

Müzik okuryazarlığı, okuryazarlığın bir türüdür. 1950’li yıllarda “United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization” (UNESCO) tarafından ilk kez okuryazarlık tanımı yapılmış, 1990 yılında “uluslararası okuryazarlık yılı” ilan edilmesiyle okuryazarlığa olan ilgi artmıştır (UNESCO, 2014).

Müzik okuryazarlığını açıklamadan önce okuma yazma ve okuryazarlık kavramları ile ikisi arasındaki farklılıklara göz atmakta fayda vardır. Okuma yazma ve okuryazarlık birbiriyle benzerlik gösterdiğinden dolayı sık sık karıştırılan ve birbirlerinin yerine kullanılan kelimelerdir.

Okuma yazma en genel ifadesi ile “okuma ve yazma bilgisi olan kimse”dir (TDK, 2022). Longman (2003)'a göre, alfabe yardımıyla yazılı metinlerin okunması ve yazılması olarak tanımlanmaktadır. Aslında kişinin kendi diline ait sembolleri bilerek, o sembollere göre yazılı metinleri okuması veya o sembolleri kullanarak bir metin yazma becerisine sahip olması, kişinin okuma yazma bildiğini gösterir. Ancak herhangi bir konuda okuryazar olunabilmesi için kişinin sadece okuma yazma bilgisinin olması yeterli değildir. Okuryazarlık en genel ifadesi ile “okuması yazması olan, öğrenim görmüş kimse”dir (TDK, 2022). Bartel (2006) okuryazarlığı “bir kişinin okuma sürecinde metinden anlam çıkarabilmesi ve karşı tarafa iletebilmesi” ifadesiyle tanımlamıştır. Kişinin ilgi duyduğu konu hakkında öğrenim görmesi, tanımlayabilmesi, anlayabilmesi, yorumlama yeteneğine sahip olabilmesi ve en önemlisi de bu edinmiş olduğu bilgileri hedef kitleye ulaştırıyor olabilmesi, kişinin o konuda okuryazar olduğunu gösterir.

Etrafımızdaki her şeyin sürekli geliştiği ve değiştiği günümüzde, aslında sürekli gelişmekte ve değişmekte olan bilgi ve teknoloji çağını yaşayan dünyanın ve toplumun da tüm gereksinimleri değişmektedir. Bu gereksinimler doğrultusunda her geçen gün yeni bir okuryazarlık türü ortaya çıkmakta ve hayatımıza entegre olmaktadır. Okuryazarlık ile ilgili yapılan bu çalışmalara bilgi okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı, erken okuryazarlık örnek verilebilir (Adıgüzel, 2011; Köksal, 2010; Yücetoker, 2014; Feyman Gök, 2013).

Tabii ki Őimdiye kadar bilinen tüm okuryazarlık türleri bunlarla sınırlı değildir. Okuryazarlık, eğitimin ve yaŐadığımız çevrenin değişim ve gelişimine bağlı olarak sürekli geliştirilen ve çeşitli türleri çıkabilen bir kavramdır.

Őimdiye kadar ortaya ıkmiŐ ve bundan sonra ortaya çıkacak tüm okuryazarlık türlerinin çıkıŐ noktasının, bilgi okuryazarlığı olduğu söylenebilir. Bilgi çok hızlı değişmekte, yenilenmekte ve üretilmektedir (Adıgüzel, 2005). Bu nedenle tüm okuryazarlıkların ilk adımı, okuryazar olmak istenilen alanda bilgi sahibi olmak ve nereden bilgi edinebileceğimizi biliyor olmakla başlamaktadır.

Adıgüzel (2011), bilgiye sahip olabilme ve bilgi okuryazarı olabilmeyi beş aŐamaya ayırmıŐ ve bunları bilgi okuryazarlığı içerisinde bilgiyi bilme, bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi kullanma, bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeleri kabul etme aşamaları Şeklinde belirtmiştir. İlk önce bilmek istenilenin ne olduğu bilinmeli, sonrasında sırasıyla bilmek istenilen bilgiye ulaşmanın en iyi yolu seçilmeli, bulunan bilginin güvenilirliği başka bilgilere göre değerlendirilmeli, değerlendirilen bilginin kullanılması için uygun yöntem seçilmeli ve bu bilginin kullanılmasının etik açıdan doğruluğu tespit edilmelidir. Bir başka deyişle bilgi okuryazarlığı; karşılaşılan herhangi bir sorun, araŐtırılan bir bilgi, üretilecek bir ürün, araştırma ve geliştirme gibi alanlarda, ihtiyaç duyulan bilgiyi bulma, bulunan bilgiyi kullanma, değerlendirme ve etik olarak bilginin hedef kitleye ulaŐmasını ifade etmektedir (Yeditepe, 2022). Bu aŐamalar tüm okuryazarlık türlerinin ortaya çıkma süreçlerine uygulanabilmektedir.

Bilgi okuryazarlığında olduğu gibi kültür okuryazarlığında da temelde bilgi okuryazarlığındaki adımları görmek mümkündür. Kültür okuryazarlığı; toplumsal hayatı tayin eden kültürel etkileri tarihsel yapısı içinde ele alarak, kültürü oluşturan kiŐi ve sembollerin farkına varmak ve bunları günlük hayatta iletiŐimin bir parçası haline getirmek için gerekli nitelikleri taŐımaktır (Köksal, 2010).

Benzer Şekilde sanat okuryazarlığında da aynı adımlar yer almaktadır. Sanat okuryazarlığı; bireylerin doğrudan sahip olunan yerel sanat algısıyla dolaylı ulaşılabilen evrensel sanatları birleŐtirici bir ilişki oluŐturabilmelerini, sanat dallarından birini meslek seçmiŐ kişilerin hayatlarında gerek duyabilecekleri bilgileri tespit ederek eriŐebilmelerini, eriŐilen bilgileri değerlendirerek gerekli yerlerde uygulayabilmelerini ve aktarabilmelerini sağlayan bir okuryazarlık türü olarak tanımlanmıştır (Yücetoker, 2014).

Okuryazarlığın bir başka çeşidi olan müzik okuryazarlığında da tıpkı bilgi okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı ve diğer okuryazarlık çeşitlerinde olduğu gibi aynı adımları temel almak mümkündür.

Müzik okuryazarlığı; nota sistemi yani sembol sistemiyle müziğin sistemini, dilini anlamaya, okuyabilmeye, yazabilmeye ve öğrenmeye olanak sağlayan bir okuryazarlık türüdür. Kısaca müzik okuryazarlığının kazanılması öncelikle müziksel okuma yazmaya yarayan sembollerin öğrenilmesi ve çözümlenmesi yollarından geçmektedir.

Müzik okuryazarlığı hakkında birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazılarına göre;

Müzik okuryazarlığı, müzikal sesleri işaretlere, müzikal işaretleri ise seslere dönüştürme yeteneğidir (Pugh, 2006).

Müzik okuryazarlığı, öncelikle sesler ve şekiller arasındaki bağlantının kurulmasına dayanmaktadır (Drobni, 2018).

Ancak müzik okuryazarı olabilmek sadece müziksel sembolleri bilmek ve sesler ile bağlantı kurmak değildir. Aynı bilgi okuryazarlığında olduğu gibi aşamaları vardır. Müzik okuryazarı olmak; müzik bilgisine ihtiyaç duyulduğunda hissetmek ve ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşmak, bunu değerlendirmek ve etkin olarak kullanabilmektir. İlk olarak bilmek istenilenin ne olduğu çözümlenmek, müzik okuryazarlığı hakkında bilmek istenilen bilgiye ulaşmanın en iyi yolunu seçmek, bulunan bilgileri diğer kaynaklara göre değerlendirmek, değerlendirilen bilgilerin kullanılması için uygun yöntemleri seçmektir.

UNESCO'nun okuryazarlık ile ilgili yapmış olduğu tanımdan yola çıkarak müzik okuryazarlığını; müzik hakkındaki bilgileri okumak, tanımlamak, anlamak, yorumlamak ve edinilmiş olunan tüm bu bilgileri kullanmak şeklinde tanımlayabiliriz.

Bu aşamaları Blix (2015) çalışmasında, müzik okuryazarı olabilmeyi müzik notasyonu ve okuryazarlığı hakkında bilgiler edinmek, çözmek, yorumlamak ve kullanmak için kullanılan zihinsel veya fiziksel işlemler olarak tanımlamıştır. Aslında müzik okuryazarlığı, notaları okuyabilmekten daha fazlasını yani müziğin anlamını okumayı ifade etmektedir.

Çağdaş insanın yaşamında bilim, teknik, sanatın bir bütün olarak yer alması arzu edilir. Bu alanlar insanın hayatında önemli yere sahip olup asla vazgeçemediği, birbirleri ile bağlantılı olan ve insanın hayat boyu iç içe olduğu alanlar olarak bilinir. Bu nedenle eğitimin de önemli alanları olarak ifade edilir.

Peki, insanın bir bütün olarak yetişmesinde sanat eğitimine hizmet eden müzik okuryazarlığının insan hayatındaki önemi nedir?

Sadece müziksel okuma yazma biliyor olmak müzik okuryazarlığının insan yaşamındaki önemini göstermez. Müzik, insan yaşamına kattığı çok yönlü işlevler ve gelişimlerden dolayı önemli bir yere sahiptir. İnsanın hayatına kattığı bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevler ile birlikte müzik okuryazarlığı çok daha derin anlam kazanır.

Müzik okuryazarlığı, bireyin bedensel ve zihinsel aktivitelerini geliştirir bununla beraber sosyal açıdan gelişmesini sağlar. Bireyler, kazandıkları işlevlerle birlikte gelişimlerini sürdürür. Bu işlevler çevreyi algılamalarını, duyarlı birer birey olmalarını, olayları anlamalarını ve hızlı kavrayabilmelerini, duygularını anlayıp deneyimleyebilmelerini sağlar.

Müzik okuryazarlığının toplumların üzerindeki etkilerinden bahsetmek gerekir ise toplumların müzik okuryazarlık yaşantıları; toplumların birbirleriyle olan ilişkilerini, anlaşmalarını, dayanışmalarını, toplumsal ilişkilerin güçlenmesini ve gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesini sağlar. Kısaca müzik okuryazarlığı ve toplum ilişkileri paralellik göstererek bize o toplum hakkında bilgi verir, toplumun kültürel değerlerini yansıtır.

Müzik okuryazarlığının kültürel işlevleri, toplumların kültürlerini arttırmalarını, deneyimlerini ve bilgi birikimlerini genç nesillere aktarmalarını, toplumlar arası ilişkilerin gelişmesini ve kültürel kimliğin oluşmasını etkiler. Bu bağlamda müzik okuryazarlığı kültürün vazgeçilmez bir üyesidir.

Müzik okuryazarlığının bir diğer işlevi olan ekonomik işlev, müziksel ihtiyaçların karşılanmasına bağlı üretim, dağıtım ve tüketim zinciridir. Üretim alanında olmak aslında müzik okuryazarlığını kullanarak bu işi yapmak ve maddi-manevi kazanım sağlamak anlamına gelir. Üretim tamamlandıktan sonra işin dağıtım kısmına geçilmesi gerekir. Müzik yayıncıları, konserler, radyo ve televizyon etkinliklerinde çalışan kişiler dağıtıma hizmet etmektedir. Dağıtımdan sonra sıra zincirin son halkası olan tüketime gelir. Tüketim alanı müzik dinleme, eğlenme, bireysel gereksinim için enstrüman çalıp şarkı söyleme ve benzerlerini kapsar. Bu alanların hepsine verilen emeğin ve ortaya çıkan ürünün ekonomik olarak karşılığı, ekonomik işlev olarak görülebilir.

Müzik okuryazarlığı, eğitim alanında eğitim aracı-gereci, eğitim yolu-yöntemi ve eğitim alanı-dalı olarak üç önemli işlevi barındırır.

Eğitim aracı-gereci olmak müziği eğitimde kullanarak bireylerin müzik okuryazarlığını geliştirecek derslerin, ünitelerin ve konuların işlenmesidir. Bu sayede müzik okuryazarlığı, müziğin gücünden yararlanarak bireylerin daha iyi bir müzik okuyazarı olmasını sağlar. Eğitimin yolu-yöntemi olmak ise müzik derslerindeki konuyu bilinçli olarak öğrenmek, öğretmek ya da işleyerek bireylere müziksel düşünme yolu kazandırmak olarak açıklanabilir. Son olarak eğitim alanı-dalı olmak, müziğin insan yaşamındaki işlevlerini daha verimli ve etkili değerlendirmede müzik okuryazarlığı alanını kullanmak şeklinde ifade edilebilir.

Müzik okuryazarlığının çocuklara erken okuryazarlık döneminde aşılması, alanın daha sağlam temeller üzerinde ilerlemesine fırsat yaratabilir. Erken okuryazarlık, çocukların okuma yazma öğrenmeden önce kısaca doğdukları günden itibaren okuma ve yazma öğrenmek dışında okuma yazma hakkında bildikleri her şeye verilen isimdir (Feyman Gök, 2013). Bu sebeple okul öncesi dönemdeki çocukların iyi birer eğitim almalarının öneminden yola çıkıldığında, müzik eğitimi sahip olduğu işlevleriyle çocukları hayata hazırlayacak gerekli bir alandır. Okul öncesi dönem eğitiminde müzik okuryazarlığının iyi anlamlandırmak, temel aşamalarıyla çocuklara gerekli düzeyde kazandırılmasını sağlamak önemlidir.

2.3. OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE MÜZİK OKURYAZARLIĞI

Okul öncesi eğitimin en temel paydaşlarından biri öğretmendir. Bu nedenle okul öncesi öğretmen eğitimine değinmeden önce okul öncesi eğitime yer vermekte fayda vardır.

2.3.1. Okul Öncesi Eğitim

Çocukların ilkokula başlamadan önce aldıkları ilk formal eğitim olan okul öncesi dönem, bireylerin doğumlarından ilkokula başlama çağına kadar sürmektedir (0-72 ay). Erken yaş eğitimini içeren bu dönemde çocukların bedensel, zihinsel, fiziksel ve psiko-motor birçok özellikleri, dil becerileri, kişilikleri hızlıca gelişmektedir. Verilen eğitim ilkokula geçen çocukların hem okulda yabancılaşma çekmemeleri hem de gelişimleri ile bağlantılı kazanımları elde etmeleri açısından yararlıdır. Bu eğitim, çocukların gelişimlerinin desteklenmesi için yapılmış planlı, programlı, sürekli ama zorunlu olmayan bir eğitimidir. Çocuklarda olumlu ve kazanılması öngörülen yönde davranışlar oluşturmayı, ilerleyen yaşlarda özgür bir iradeye sahip olmayı, kendilerini ifade edebilmeyi ve benzeri birey olma davranışlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Ayrıca çocukların bu dönemdeki kazanımları, gelecekte nasıl bir yaşantıları olacağını büyük ölçüde belirlemektedir. Kendi yaş gruplarına ait bireysel özellikleri ile iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma ve ahlaki-etik değerlere sahip olma gibi toplumsal özellikleri geliştirmektedir. Çocuklar sadece kendilerine ve ailelerine değil, tüm topluma faydalı bireyler olma yolunda ilerleyebilmektedir. Bu nedenle çocukların yaşantısını etkileyecek olan okul öncesi eğitimin sadece aileye veya çevreye göre şekillenmemesi gereği okul öncesi eğitim kurumlarının önemini daha net ortaya koymaktadır.

Dünyada da çok önemli kabul edilen okul öncesi eğitim, Türkiye içerisinde MEB'e bağlı kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarına ait projeler olmak üzere 2 kuruma bağlı olarak verilmektedir.

MEB denetiminde olan eğitim kurumları “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme” kurumları ve MEB kurumlarına bağlı olarak çalışmaktadır (MEB 2011). “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme” kurumlarına bağlı okul öncesi eğitim kurumları; çocuk yuvaları, çocuk bakımevleri, çocuk kulüpleri ve çocuk evleridir. MEB’e bağlı okul öncesi eğitim kurumları ise; bağımsız anaokulları, ilköğretim bünyesindeki anasınıfları ve kız meslek liseleri bünyesindeki uygulamalı anaokulları/anasınıflarıdır.

Sivil toplum kuruluşlarına bağlı okul öncesi çalışmaları genellikle çocuk eğitimi, engelli çocuk eğitimi, anne ve çocuk eğitimlerini hedefleyen ve bu hedef doğrultusunda projeler geliştiren dernek ve vakıflar tarafından sürdürülür. Bölgelerin okul öncesi alt yapılarının oluşturması ve bu yapıların sürdürülmesi için destek veren bu kuruluşlar, okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmayı, bireylere ve toplumlara duyurmayı hedefler.

Okul öncesi eğitim veren kurumların, çocuklara eğitim verirken uymaları gereken bazı temel amaçları ve bu amaçlara ulaşmalarını sağlayan ilkeleri bulunmaktadır. Çocukların beden ve zihin gelişimlerini hedeflemek, güzel alışkanlıklar kazandırmak, bütün çocuklar için eşit ve ortak bir büyüme ortamı sağlamak ile onları ilkokula hazırlamak, okul öncesi eğitimin amaçlarından bazılarıdır. Bu amaçlar doğrultusunda ilerleyen eğitim kurumlarının takip etmesi gereken ilkeler ise; çocukların bireysel farkındalıklarını sağlamak, psiko-motor, sosyal, duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerini desteklemek, iletişim yeteneklerini geliştirmek, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma ve dayanışma gibi toplumsal becerilerini arttırmak şeklinde sıralanabilir.

Okul öncesi eğitim veren okulların yaygınlaşması ile eğitimin amaç ve ilkelerine uygun kaliteli bir eğitim alınması büyük bir önem kazanmıştır. Okul öncesi eğitim sürekli bir değişim içerisinde ve bu yüzden kalitesini belirlemek her zaman kolay olmayabilmektedir.

Okul öncesi eğitimin kalite standartlarının korunabilmesi ve programın istenildiği şekilde gerçekleştirilebilmesi için “Organisation for Economic Co-operation and Development” (OECD) tarafından müfredat, personel ve öğrenci katılımına bağlı minimum standartlar belirlenmiştir (Taguma, Litjens, Makowiecki, 2012). Eğitim verilen ortamda çocukların özgürce hareket etmeleri sağlanmalı, bireysel ve grup etkinlikleri yaparak topluluk duygusu geliştirilmeli, eşit eğitim olanakları sağlanmalıdır. Eğitim ortamında monotonluktan kaçınılmalı, hayal gücü, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri geliştirilmeli, çocuğun gelişimi için hazırlanan eğitim programları düzenli olarak

değerlendirilmelidir. Öğretmenler, veliler ile çocuğun gelişimi hakkında konuşmalı, öğretmen çocuk hakkındaki gözlemlerini söylemelidir. Veliler ise okul etkinlikleri, kuralları ve düzeni hakkında öğretmen ile iletişime geçmelidir. Ayrıca eğitimin sürekli geliştiği ve değiştiği düşünüldüğünde, sistemin değerlendirilmesi ve yenilenmesi noktasında öğretmenler önem taşımaktadır. Fiziksel yeterliliklerin sorgulanması, nitelikli materyallerin kullanılması, performans değerlendirmelerinin yapılması ve her çocuğa eşit şekilde ulaşacak eğitimin verilmesi gerekliliği, okul öncesi eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen ve öğretmenin önem kazandığı alanlardır.

Okul öncesi eğitim sürecinin sağlayacağı faydaların bir ömür boyu süreceği düşünüldüğünde, bu amaç ve ilkeler doğrultusunda öğretmen eğitimi de dikkat çekmektedir.

2.3.2. Okul Öncesi Öğretmen Eğitimi ve Müzik Okuryazarlığı

Okul öncesi eğitimin temel bileşenlerinden biri şüphesiz okul öncesi öğretmen eğitimidir. Ülkemizde bu eğitim, üniversitelerin eğitim fakültelerinde 4 yıllık lisans programları, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümlerinde ise 2 yıllık ön lisans programları ile verilmektedir.

Ülkemizde okul öncesi öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde; öğretmenlerin sanatsal yönlerini geliştirmeleri, öğrenci ailelerinin eğitime katılmasını sağlayacak projeleri geliştirebilmeleri, çocukların motivasyonlarını yüksek tutacak etkinlikleri üretebilmeleri amaçlanır. Bu sebeple öğretmenlerin kendilerini lisans eğitimi ve sonrasındaki süreçte geliştirmeleri, okul öncesi eğitim programını iyi bilmeleri gerekmektedir. MEB'in okul öncesi eğitim programında da sanat eğitimi ve müzik eğitimi, okul öncesinin önemli alanları olarak yer almaktadır (MEB, 2011).

Günümüz eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği lisans programında; toplam ders saatlerinin %19'u "Genel Kültür", %46'sı "Alan Bilgisi", %35'i "Meslek Bilgisi" derslerinden oluşmaktadır (YÖK, 2022).

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırlanmaları hedeflenmektedir. Bu derslerde öğretmen adayları alanlarıyla ilgili; konu, kavram ilke ve teoriler, öğretmenlere farklı bakış açıları kazandırma, öğrencilerin ufkunu açma, öğrenciyi tanıma, yeni öğretim yöntemleri bulma ve geliştirme, temel becerileri geliştirme, problemi bulma ve çözüm

üretebilme, çocukların bilişsel- duyuşsal- zihinsel ve psiko-motor özelliklerini nasıl geliştireceklerine yönelik bilgi edinme gibi temel kazanımları öğrenir.

Bu programda alınan müzik dersleri, zorunlu olarak haftada 3 ders saati verilen ve ikinci sınıf ikinci yarıyıl dersi olan “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersi ile başlamaktadır. Bu derste öğretmen adayları müziğin önemi ile müzik ve eğitim arasındaki ilişkiyi öğrenmektedir. İkinci ders seçmeli ders olan ve haftada 2 ders saati görülen “Türk Musikisi” dersidir. Bu derste öğretmen adayları Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Musikisi’ sine ait çalgılar, besteciler ve örnek eserler hakkında bilgiler edinmektedir. Diğer bir seçmeli ders ise “Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi” dir. Haftada 2 ders saati görülen bu ders ile öğretmen adayları Orff eğitimini ve çalgılarını öğrenme, ritim-ses-dans ilişkisini kavrama gibi kazanımları elde etmektedir. “Türk Musikisi” dersi genel kültür seçmeli dersleri arasında, “Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi” ise alan eğitimi seçmeli dersleri arasında ise yer almaktadır (YÖK, 2022).

Bu noktada öğretmen adaylarının aldıkları eğitim hem kendi müzik okuryazarlık düzeylerini geliştirmek hem de ileride çalıştıkları kurumlarda öğrencilerine müzik okuryazarlığı kazandırmak açısından, iki boyutta önem kazanmaktadır.

Bu nedenle öncelikle ilk boyutta öğretmen adaylarının kendi müzik okuryazarlık düzeylerini geliştirmeleri gerekmektedir. Lisans eğitimi programındaki müzik dersleri öğretmenlere müzik hakkında bilgi edinme, nota, ritim, ses, kulak gelişimi, çalgı öğrenme, bestecileri tanıma, Orff çalgılarını öğrenme, dans çalışmaları yapabilme ve çocuk şarkılarını tanıma gibi kazanımlar sağlamaktadır. Öğretmen adaylarının müzik terimlerini, müzik öğretim yöntem ve tekniklerini bilmeleri, müziksel algı ve seslerini kullanma becerilerine sahip olmaları, eğitim müziği dağarlarını geliştirmeleri ve özellikle Orff ve benzeri eğitimlerle birlikte bunları uygulama becerilerini edinmeleri önemlidir. Fakat bu kazanımların, müzik okuryazarlığı aşamaları ile bütün oluşturması için diğer basamakları da edinmek gereklidir. Müzik okuryazarı bir öğretmen konuları bilmeli, bu konularla ilgili gerekli bilgilere erişme yöntemlerini bulmalı, bulunan bilgileri değerlendirmeli ve bu bilgileri öğrencilere doğru aktarmalıdır.

İkinci boyut, öğretmen adaylarının edindikleri müzik okuryazarlık bilgilerini öğrencilerine nasıl aktarmaları gerektiğini öğrenmeleridir. Burada özel öğretim yöntemleri devreye girmektedir. Bu yöntemler ile öğretilen müzik okuryazarlık derslerinde, öğrencilere bilginin yapılandırıcı yaklaşımla aktarılmasını sağlamak

hedeflenmektedir. Çocuk her müzik etkinliğinde aktif rol oynamakta ve müzik okuryazarlığı hakkında doğru, kaliteli ve kalıcı bir eğitim almaktadır. Ayrıca öğrenciler müzik okuryazarlık kazanımları ile birlikte konuları bilmek, erişim yöntemi bulmak, buldukları bilgileri değerlendirmek ve kullanacakları alanları seçmek ile ilgili kazanımları da elde edebilmektedir.

Öğretimde önemli yer tutan başlıca özel öğretim yöntemleri; Dalcroze, Kodaly, Orff Schulwerk ve Suzuki yöntemleri olarak sıralanabilir. Bu yöntemleri kısaca açıklamak gerekir ise;

Dalcroze, ritim, işitme, vokal ve çalgısal doğaçlama eğitimini esas alır ve vücudumuzun bizim ilk enstrümanımız olduğunu savunur. Kodaly, müzik ile dansı birleştirir. Çocukların oyun oynamayı çok sevdiklerini bilir ve dansın da bir tür oyun olduğunu savunur. Çocuklar bu eğitimi, şarkı söyleme, el çırpma, dans etme gibi yöntemlerle öğrenir. Orff Schulwerk, beden ile yapılan hareketlerin yanında Orff çalgıları ve ritmik, ezgisel, yaratıcı tiyatro doğaçlamaları ile müzik okuryazarlığının öğrenilmesini savunur. Suzuki ise, önce kulağın gelişmesine yardımcı olacak çalışmaların, daha sonra da müzik okuryazarlığındaki teorik bilgilerin öğretilmesini, özellikle bu çalışmaların gruplarla birlikte yapılmasını savunur. Aslında bu yöntemler kısaca müziksel devinme-ritimleme, müziksel toplu söyleme ile devinme-ritimleme-söyleme-çalma ve doğaçlamadır.

Özel öğretim yöntemlerini kullanarak müzik okuryazarlığını geliştirmeye yönelik yapmış olduğu çalışmada Philpott (2001), müzik okuryazarlığını öğretmenin temelini ve beden ile ilişkisini aşağıdaki gibi açıklamıştır.

- Öğrencilere hareket, dans ve müzik dilini kullanarak müzik hakkındaki fikir ve duygularını nasıl keşfedecekleri ve ifade edecekleri öğretilmelidir.
- Öğrencilere hareket, dans, ifade dili ve müziksel kelime dağarcığı kullanarak müzikle ilgili kendi fikir ve duygularını nasıl keşfedecekleri ve açıklayacakları öğretilmelidir.
- Öğrencilere kendi fikirlerini haklı çıkarmak için ifade edici dil ve müzik dili kullanarak müzik hakkındaki fikir ve duygularını iletmeleri öğretilmelidir.

Sonuç olarak öğretmenlerin okul öncesi öğrencilere müzik okuryazarlığını öğretebilmeleri için müzik okuryazarlığının boyutları olan bilgiyi bilme, erişme, değerlendirme, kullanma ve etik kurallar açısından kendilerini yetiştirmeleri

gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin bu beş boyutu öğrendikten sonra öğrendiklerini özel öğretim yöntemleriyle harmanlayarak öğrencilerine etkin biçimde aktarabilmeleri önemlidir.

Bu sayede öğrenciler iyi bir müzik okuyazarı olacak bilgiye sahip olabilir, bilgiyi değerlendirebilir ve toplum içinde kullanabilecek düzeye gelebilir.

2.4. YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.4.1. Yerli Araştırmalar

Bu başlık altında okul öncesi müzik öğretmenlerinin müzik okuryazarlığı durumu ile ilgili literatür taramasında Türkiye’de ulaşılabilen çalışmalara yer verilmiştir.

Tufan (2006), müzik öğretmeni adaylarının profillerini incelediği çalışmasında, okul öncesi öğretmen adaylarının; müzik bilgileri, yeterli düzeyde şarkı sayısına sahip olma, seslerini kullanma ve enstrüman çalabilme boyutlarında eksik olduklarını tespit etmiştir.

Temiz (2006) çalışmasında, öğretmen adaylarının etkinlik uygularken kendilerini eğitimde müziğin kullanım şekilleri bilgisine sahip olmada, çocuklara öğretilcek şarkıları bilmede, müzik öğretimi konusunda kısmen yeterli, enstrüman çalmada ve çocukların gelişimine uygun repertuvar sahibi olmada ise yetersiz buldukları sonuçlarına ulaşmıştır.

Alpaslan (2010), okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıkları müzik etkinliklerinde karşılaştıkları problemlerle ilgili çalışmasında, özel ve resmi okullar olmak üzere toplam 195 öğretmene, lisans programında aldıkları müzik eğitimini okul öncesi eğitim kurumlarında uygulama durumlarına ilişkin sorular yöneltmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin müzikal gelişim, şarkı seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütler, şarkı öğretim teknik ve yöntemleri, müzik etkinliklerinde kendini yeterli görme ve müzikle ilgili karşılaşılan problemler boyutlarında görev yaptıkları kurumlara göre farklılıklar olduğu görülmüştür.

Arslan (2010), müzik okuryazarlığı testi geliştirdiği ve ilköğretim mezunları üzerine uyguladığı çalışmasında, öğrencilerin müzik okuryazarlıklarının ezgisel işitme-yazma açısından orta düzeyde, ezgisel işitme-teori ile ritmik işitme/okuma yazma açılarından ise yetersiz düzeyde olduğunu ifade etmiştir.

Aslan ve Deniz (2011), ilköğretim mezunlarının müzik okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları araştırmalarında, bir müzik okuryazarlığı testi geliştirmiştir. “Marmara Müzik Okuryazarlığı Testi” (MMOT) ile öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeyleri bilgi, ezgi ve ritim boyutlarıyla incelenmiştir. Öğrencilerin teorik açıdan az, ezgisel açıdan orta, ritmik açıdan ise yetersiz düzeyde olduğu görülen testte müzik okuryazarlık düzeylerinin genelde yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gölbashi (2013), okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri sırasındaki yeterliklerini değerlendirdiği araştırmasında, Muğla, Ankara, Urfa ve Antalya'daki müzik eğitimi seminerlerine katılan ve bir kurumda çalışan 342 okul öncesi öğretmenine ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim seviyeleri, mesleki deneyimleri, lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitimleri ve müzik etkinliklerinin niteliği arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, okul öncesi öğretmenliği mezunu olan öğretmenlerin meslek yüksekokulları, meslek liseleri ve üniversitelerin çocuk gelişimi bölümü mezunu öğretmenlere göre müzik etkinlikleri konusunda çok daha donanımlı oldukları ortaya çıkmıştır.

Gül ve Bozkaya (2014)'nın, okul öncesi öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde almış oldukları müzik eğitiminin değerlendirilmesiyle ilgili çalışmalarında, öğretmen adaylarının enstrüman çalma, seslerini kullanma, yeterli düzeyde şarkı bilme, temel müzik bilgisine sahip olma, müzik öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin okul öncesi eğitiminde nasıl kullanılacağı konularında eksik oldukları görülmüştür.

Afacan ve Şentürk (2016), müzik okuryazarlığının öneminden yola çıktıkları araştırmalarında, okul öncesi ve sınıf öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerini tespit etme amaçlı bir ölçek geliştirerek, ölçeğin uygulama çalışmasını yapmıştır.

Çimen (2018), ortaokuldan mezun olan öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeylerini incelediği çalışmasında, Kocaeli ili İzmit, Gebze ve Kartepe ilçelerinden, rastgele seçilen liselerin 9. sınıflarından 363 öğrenciye müzik okuryazarlıklarının belirlenmesi amacıyla müzik okuryazarlık testi uygulamış; öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeylerinin okul dışında müzik eğitimi alma durumlarına göre farklılaştığını, enstrüman çalan öğrencilerin müzik okuryazarlıklarının enstrüman çalmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Akpınar (2021), okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi esnasında kendilerini yeterli hissetmeleri ile ilgili çalışmasında, vakıf üniversiteleri mezunu öğretmenlerin müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarının, devlet üniversiteleri mezunu öğretmenlerin müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarından; özel okullarda çalışan öğretmenlerin müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarının ise devlet okullarında çalışan öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarından daha yüksek olduğunu saptamıştır.

2.4.2. Yabancı Araştırmalar

Bu başlık altında okul öncesi müzik öğretmenlerinin müzik okuryazarlığı durumu ile ilgili literatürde ulaşılabilen yabancı çalışmalara yer verilmiştir.

Casiano (1998), anaokulunda müzik okuryazarlığı üzerine yaptığı çalışmada, hangi etkinliklerin çocukların müzik okuryazarlığını geliştirmeye yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Casiano'ya göre, müzik okuryazarlığını geliştirmek için yaşa uygun etkinlikler yapılmalı, dil ediniminin geliştirilmesine uygun bir ortam veya atmosfer oluşturulmalı, resimli şarkı kitapları, şarkı söyleyen hikayeler ve tekerlemeler dinletilmeli, çocuğun hayatının geri kalanında kullanacağı kelime dağarcığı, telaffuz ve iletişim becerileri geliştirilmelidir. Okul öncesi dönemde kazanılan müzik okuryazarlığı diğer çocuk gelişimi alanlarını geliştirebilmeye de yardımcı olabilecektir.

Elkoshi (2004)'nin, Müzik “Renkli” midir? sorusu ile gerçekleştirildiği çocukların yaş ve müzik okuryazarlığının notasal renk ifadeleri üzerindeki etkileri adlı çalışması, sekiz yıl sürmüştür. Çalışmanın amacı, okul öncesi öğrencilerinin, ilgili müzik eğitimini almadan önceki ve üç yıl sonraki durumlarının yaş ve müzik okuryazarlığının notasal renk ifadeleri değişkenleri üzerindeki etkisini karşılaştırmak ve ölçmektir. Çalışmanın sonucunda, renklerle notasal ifade şekillerinin, çocuklardaki müzik okuryazarlığını etkilemediği görülmüştür. Fakat erken yaşta bu eğitim alındığında ve öğretmenler tarafından düzenli olarak kullanıldığında; renk notasyonlarının (notaların renklerle ifadesi) çocuklar tarafından daha çok tercih edildiği ve kullanıldığı saptanmıştır.

Bolduc (2008)'un, okul öncesi çocuklarda müzik öğretiminin ortaya çıkan okuryazarlık yeteneklerine etkisi üzerine yaptığı literatür taramasında, müzik ve dildeki disiplinlerin, okul öncesi dönemden itibaren desteklenebileceği görülmüştür. Müzik okuryazarlık eğitimi dinleme ve analiz becerilerinin gelişimini kolaylaştırabilecek bütüncül bir eğitim türü sunmaktadır. Çalışmada; müzik tamamlayıcı bir eğitim yaklaşımı olarak kullanılabilir, okul öncesi öğretmenleri müzik eğitimini ve pek çok farklı alanda beceri kazanmalarını sağlayan ilgili projeleri destekleyerek okul öncesi öğrencilere müzik okuryazarlığı ve diğer okuryazarlık alanlarındaki kapasitelerini tam olarak geliştirme imkanı verebilir, ifadeleri yer almıştır.

Rajan (2017), okul öncesi öğretmenlerinin müziği kullanma biçimleri ve çocuklara yaptırdukları müzik etkinliklerini ele aldığı çalışmada; American Midwest'in park bölgesi programında çalışmakta olan 178 okul öncesi öğretmenine bir anket uygulanmıştır. Anket sonucunda öğretmenlerin çocukların gelişimine etki ettiğinden dolayı müziğe önem verdikleri, her gün müzik etkinlikleri kullandıkları ve öğretmenlerin müzik bilgilerinin eksikliklerinden dolayı çocuk merkezli müzik etkinliklerini uygulamakta sorun yaşadıkları belirtilmiştir.

Sušić (2018), müzik yeterliklerini incelediği çalışmanın sonucunda, öğretmen adaylarının müzik temel bilgisi, müzik etkinliklerinde yaratıcılık ve öğretim yöntemleri bilgileri açısından yeterli olduklarını görmüştür. Ayrıca öğretmen adayları öz değerlendirme sorularında, müzik okuryazarlıklarını geliştirmek istediklerini ifade etmiştir.

BÖLÜM 3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışma, gruplar arası karşılaştırmaları da kapsayan, okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık durumunu (düzeyini) incelenmeyi amaçladığından, betimsel nitelikte genel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çoğunlukla geniş kitlelerin görüşlerini hedefleyen tarama araştırmaları mevcut durumu ortaya çıkararak betimler (Yöyen, 2020). Ancak betimleme yaparken var olan durum betimlenmektedir. “Tarama, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu modeller ile iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiler ya da içinde karşılaştırmaları da barındıran karşılaştırma türü ilişkisel araştırmalar da yapılabilir. (Karasar, 2017). Çok sayıda ögeden oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da örneklem ile ilgili olarak çalışılan araştırmalarda genel tarama modeli kullanılır (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016). Model bu açıklamalara uygun olarak, yapılan çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık durumunun/düzeyinin genel ve bazı bağımsız değişkenlere bağlı olarak anlamlı farklılaşmalar gösterip göstermediğini incelemek amacıyla kullanılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında MEB'e bağlı İstanbul ili, Kadıköy ilçesindeki tüm devlet anaokulu/anasınıflarında görev yapan 143 okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Kadıköy ilçesinde çalışmanın uygulandığı 21.12.2021 tarihi itibarıyla 32 devlet anaokulu/ anasınıfları bulunmaktadır. Araştırma sürecinde 2 okul veri toplama araçlarını cevaplamamıştır. Araştırmanın örneklemini ise rastgele (random) seçim yoluyla çalışmaya katılan 94 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 1-Tablo 10'da sunulmuştur.

Yaş	<i>n</i>	%
40 yaş ve altı	43	45,7
41-50 yaş	39	41,5
51 yaş ve üstü	12	12,8
Toplam	94	100,0

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %45,7'si 40 ve alt yaş grubundayken sadece %12,8'i 51 yaş ve üstündedir.

Tablo 3.2.1: Öğretmenlerin Yaşa İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 3.2.2: Öğretmenlerin Üniversiteyi Bitirirken Mezuniyet Not Ortalamasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Not ortalaması	<i>n</i>	%
3,00 ve altı	16	17,0
3,01-3,49	21	22,3
3,50 ve üstü	25	26,6
Yanıtsız	32	34,0
Toplam	94	100,0

Üniversiteyi bitirirken mezuniyet not ortalaması sorusuna yanıt verenlere göre en büyük grubu not ortalaması 3,50 ve üstü olanlar (%26,6) oluşturmaktadır.

Tablo 3.2.3: Öğretmenlerin Görev Yapma Sürelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Görev Yapma Süresi	<i>n</i>	%
1-10 yıl	5	5,3
11-15 yıl	26	27,7
16-20 yıl	29	30,9
21 yıl ve üstü	34	36,2
Toplam	94	100,0

Öğretmenlerin görev yapma sürelerinde en küçük görev yapma süresi grubunu %5,3 ile 1-10 yıldır meslekte olanlar, en büyük grubu ise %36,2 ile meslekte 21 yıl ve üstü bulunanlar oluşturmaktadır.

Tablo 3.2.4: Öğretmenlerin Üniversitede Aldıkları Müzik Derslerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Üniversitede alınan müzik eğitimi	<i>n</i>	%
Genel Müzik Eğitimi	63	74,1
Çalgı Eğitimi	11	12,9
Yanıtsız	11	12,9
Toplam	85	100,0

Mezun oldukları üniversitede müzik eğitimi alan öğretmenlerin (n=85) %74,1'i genel müzik eğitimi dersi, %12,9'u ise çalgı eğitimi dersi aldıklarını belirtmiştir.

Tablo 3.2.5: Öğretmenlerin Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Almalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Üniversite dışında müzik eğitimi alma	<i>n</i>	%
Evet	27	28,7
Hayır	67	71,3
Toplam	94	100,0

Öğretmenlerin %28,7'si mezun oldukları üniversite dışında müzik eğitimi almışlardır.

Tablo 3.2.6: Öğretmenlerin Üniversite Dışında Aldıkları Müzik Derslerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Hangi eğitimler	<i>n</i>	%
Çalgı eğitimi	20	74,1
Ses eğitimi	2	7,4
Toplu ses eğitimi	1	3,7
Diğer	1	3,7
Yanıtssız	3	11,1
Toplam	27	100,0

Mezun oldukları üniversite dışında müzik dersleri alan öğretmenlerin (n=27) %74,1'i çalgı eğitimi aldığını, %7,4'ü ses eğitimi, %3,7'si toplu ses eğitimi ve %3,7'si diğer bir müzik eğitimi aldıklarını belirtmiştir.

Tablo 3.2.7: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığını Bilmelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Müzik okuryazarlığını bilme	<i>n</i>	%
Evet	43	45,7
Hayır	50	53,2
Yanıtsız	1	1,1
Toplam	94	100,0

Öğretmenlerin %45,7'si müzik okuryazarlığını bilmektedir.

Tablo 3.2.8: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığını Bilme Düzeylerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Müzik okuryazarlığı düzeyi	<i>n</i>	%
Düşük	21	48,8
Orta	21	48,8
Yüksek	1	2,3
Toplam	43	100,0

Müzik okuryazarlığını bilen öğretmenlerin (n=43) %48,8'i düşük düzeyde, %48,8'i orta düzeyde ve kalan %2,3'ü yüksek düzeyde müzik okuryazarı olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.2.9: Öğretmenlerin Ailelerinde Müzik Eğitimi Almış Birinin/Birilerinin Olmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Ailede müzik eğitimi alan	<i>n</i>	%
Evet	21	22,3
Hayır	73	77,7
Toplam	94	100,0

Öğretmenlerin sadece %22,3'ünün ailesinde müzik eğitimi almış biri/birileri vardır.

Tablo 3.2.10: Öğretmenlerin Bir Müzik Aleti Çalmalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Çalgı çalma	<i>n</i>	%
Evet	34	36,2
Hayır	60	63,8
Toplam	94	100,0

Öğretmenlerin %36,2'si bir müzik aleti çaldığını belirtmiştir.

3.3. ÖLÇME ARAÇLARI

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla bir kişisel bilgi formu ile bir ölçme aracı kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeylerini belirlemek üzere Afacan ve Şentürk (2016) tarafından geliştirilen 32 maddelik “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”ne ilişkin ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”nda, çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yaş, üniversite mezuniyet not ortalaması, görev yapma süreleri, üniversitede alınan müzik dersleri, üniversite dışında müzik eğitimi alma, üniversite dışında alınan müzik eğitimi dersleri, müzik okuryazarlığını bilme, müzik okuryazarlığı düzeyi, ailede müzik eğitimi alan biri/birilerinin olması ve çalgı çalma olmak üzere toplam 10 soru bulunmaktadır (Tablo 1-Tablo 10).

3.3.2. Müzik Okuryazarlığı Ölçeği

Okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeylerini belirlemek üzere Afacan ve Şentürk (2016)’e ait 32 madde ve beş alt boyuttan oluşan “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında beş boyutlu/faktörlü bir yapının ortaya çıktığı ve toplam varyansın %52,1’ini açıkladığı bulunmuştur. “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin genel iç tutarlılık katsayısının (α) .90 olduğu ve boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının sırasıyla .85 (Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi), .82 (Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi), .79 (Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi), .71 (Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi) ve .86 (Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi) olduğu hesaplanmıştır. Likert tipindeki ölçeğin maddeleri katılımcılar tarafından ‘Hiç katılmıyorum’ (1) ile ‘Tamamen katılıyorum’ (5) derecelendirmelerinden biri seçilerek yapılmaktadır.

Ölçekte yer alan maddelerin tümü de olumlu ifadeli olup, boyutlardan alınan puanın yüksekliği bireyin kendi algısına göre o boyuta ilişkin okuryazarlık düzeyini (yeterliğini) ifade etmektedir.

“Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin boyutlarında yer alan maddeler aşağıdaki gibidir;

1. **Birinci alt boyut:** 10 madde (Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 16 ve 17)
2. **İkinci alt boyut:** 9 madde (Madde 13, 14, 21, 22, 23, 24, 25, 28 ve 30)
3. **Üçüncü alt boyut:** 5 madde (Madde 7, 8, 9, 10 ve 11)
4. **Dördüncü alt boyut:** 5 madde (Madde 18, 19, 20, 31 ve 32)
5. **Beşinci alt boyut:** 3 madde (Madde 26, 27 ve 29)

“Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin bu araştırma için uygunluğu Cronbach Alpha modeli ile güvenilirlik katsayılarına bakılarak hesaplanarak incelenmiştir. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarının güvenilirliği aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek/boyut güvenilir değildir,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin/boyutun güvenilirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek/boyut oldukça güvenilir ve

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek/boyut yüksek derecede güvenilirdir (Karagöz, 2016).

Tablo 3.3.2.11: “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”ne İlişkin Güvenirlilik Analizi

Sonuçları

Madde	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach α Katsayısı	Boyuta Ait Cronbach α Katsayısı
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi			
MOY01	0,746	0,922	0,930
MOY02	0,760	0,921	
MOY03	0,809	0,918	
MOY04	0,661	0,926	
MOY05	0,596	0,929	
MOY06	0,761	0,921	
MOY12	0,675	0,925	
MOY15	0,741	0,922	
MOY16	0,742	0,922	
MOY17	0,778	0,920	
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi			
MOY13	0,619	0,890	0,898
MOY14	0,660	0,887	
MOY21	0,557	0,894	
MOY22	0,731	0,881	
MOY23	0,772	0,877	
MOY24	0,651	0,888	
MOY25	0,767	0,877	
MOY28	0,509	0,897	
MOY30	0,703	0,883	
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi			
MOY07	0,593	0,771	0,805
MOY08	0,432	0,810	
MOY09	0,675	0,741	
MOY10	0,676	0,739	
MOY11	0,593	0,766	
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi			
MOY18	0,698	0,836	0,866
MOY19	0,731	0,827	
MOY20	0,785	0,812	
MOY31	0,652	0,847	
MOY32	0,581	0,863	

Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi			
MOY26	0,660	0,785	0,827
MOY27	0,669	0,784	
MOY29	0,734	0,715	
“Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”			0,961

Tablo 11’de beş alt boyuttan oluşan “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” için yapılan güvenilirlik analizi sonucu verilmiştir. Buna göre; ölçeğin ilk alt boyutu *Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi* boyutu için güvenilirlik katsayısı (α) .930; ikinci alt boyutu *Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi* için güvenilirlik katsayısı .898, üçüncü alt boyutu *Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi* için .805, dördüncü alt boyutu *Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi* için .866 ve beşinci alt boyutu *Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi* için .827 olarak hesap edilmiştir. “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin geneli için ise güvenilirlik katsayısı .961 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeği oluşturan maddelerin arasında güvenilirliğin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Herhangi bir madde ölçekten silindiğinde α katsayısının (ölçeğin ve boyutların güvenilirlik katsayısının) yükselmeyeceği görüldüğünden (üçüncü sütun) tüm maddelerin ölçek altında kalmasına karar verilmiştir. “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin geneli için madde-toplam korelasyon katsayıları da .414 ile .770 arasında değişmekte olup yeterli düzeyde ilişki olduğu anlaşılmıştır ($r \geq 0,30$) (Bursal, 2017).

Bu değerler, “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nin güvenilirlik düzeyinin yapılan çalışma için de yeterli olduğunu göstermektedir.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Okul öncesi öğretmenlerinden “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” ile elde edilen verilerin tamamı SPSS 26.0 paket programına düzenlenerek girilmiş ve istatistiki çözümlenmeleri yapılmıştır.

Çalışma için öğretmenlerden elde edilen verilerin kontrol edilerek çözümlenmeler hazır hale getirilmesinden sonra çalışmanın amacına bağlı olarak yapılacak istatistiki analizlerin seçimi (parametrik veya non-parametrik) için *Kolmogorov-Smirnov (K-S)* testi ile veri gruplarının normallik dağılımları incelenmiştir (Tablo 13).

Tablo 3.4.12: “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” ve Alt Boyutları Puanlarının Normallik Dağılımlarına İlişkin Kolmogorov-Smirnov Shapiro-Wilk ve Testi Sonuçları (N=94)

Değişkenler	Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	
	Katsayı	<i>p</i>
Yaş	0,17	0,200*
Mezuniyet not ortalaması	0,29	0,122*
Görev yapma süresi	0,29	0,135*
Üniversitede alınan müzik dersleri	0,19	0,200*
Üniversite dışında müzik eğitimi alma	0,21	0,066*
Üniversite dışında alınan müzik dersleri	0,25	0,128*
Müzik okuryazarlığını bilme	0,21	0,066*
Müzik okuryazarlığı düzeyi	0,18	0,200*
Ailede müzik eğitimi alan biri/birileri	0,34	0,069*
Çalgı çalma	0,21	0,138*

* $p < .05$

Veri grubunun normallik dağılımı göstermesi için $p > .05$ olmalıdır (Pallant, 2005). “Normallik dağılımı incelenen grubun büyüklüğüne (n) bağlı olarak $n < 50$ için Shapiro-Wilk ($S-W$) ve $n > 50$ için *Kolmogorov-Smirnov (K-S)* testi sonuçları dikkate alınır.” (Bursal, 2017). Tablo 12’den de görüleceği gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin, “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”ne ilişkin puanlarının dağılımları hiçbir bağımsız değişken grubu için normallik göstermemektedir ($p < 0,05$).

Veri gruplarının normallik dağılımına ve araştırmanın amacına bağlı olarak aşağıdaki analizler yapılmıştır;

1. Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerine ilişkin ölçek ve alt boyut puanlarının ortalaması ($\bar{X}$) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır.
2. Öğretmenlerin, yaş, mezuniyet not ortalaması, görev yapma süreleri, üniversite dışında aldıkları müzik eğitime göre müzik okuryazarlığı düzeyleri (puanları) arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) non-parametrik Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır.
3. Öğretmenlerin, üniversitede aldıkları müzik dersi, üniversite dışında müzik dersi alma, müzik okuryazarlığını bilme, müzik okuryazarlığı düzeyi, ailede müzik eğitimi alan biri/birilerinin olması ve bir çalgı çalmalarına bağlı olarak müzik okuryazarlığı düzeyleri (puanları) arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) non-parametrik Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi $.05$ olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM 4. BULGULAR

Bu bölümde, öğretmenlerin müzik okuryazarlığı düzeyleri genel olarak incelendikten sonra bazı değişkenlere göre anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı araştırılmıştır.

4.1. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK “GENEL” DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlığı düzeylerini belirlemek için 32 madde ve beş alt boyuttan oluşan “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği”nden yararlanılmıştır. 5’li likert tipi ölçeğin maddeleri, çalışmaya katılan öğretmenler tarafından ‘Hiç katılmıyorum’ (1) ile ‘Tamamen katılıyorum’ (5) seçeneklerinden biri seçilerek değerlendirilmektedir. Ölçeğin bir genel ve beş alt boyutuna ait puanları öğretmenlerin o boyuta ilişkin müzik okuryazarlığı düzeyini ifade etmektedir. Ölçeğin maddelerine verilebilecek yanıtlardan yola çıkılarak iki aralık arası değer 0,80 olarak hesaplanmıştır ($4_{\text{aralık}}/5_{\text{seçenek}}=0,80$). Ölçek ve boyutlarına ait puan aralıkları ve seçenekler aşağıdadır.

<u>Seçenek</u>	<u>Puan Aralığı</u>	<u>Müzik OY Düzeyi</u>
Hiç katılmıyorum	1,00- 1,80	Çok düşük
Katılmıyorum	1,81- 2,60	Düşük
Kararsızım	2,61- 3,40	Orta
Katılıyorum	3,41- 4,20	Yüksek
Tamamen katılıyorum	4,21- 5,00	Çok yüksek

Tablo 4.1.13: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistikler (N=94)

Madde/Boyut	$\bar{X}$	ss	Düzyey
01. Çocuk şarkılarında kullanılan notaları tanıyorum.	3,50	1,43	Yüksek
02. Çocuk şarkılarında geçen müziksel işaretleri tanıyorum.	3,59	1,35	Yüksek
03. Çocuk şarkılarını bilgi düzeyinde çözümleyebilirim.	3,41	1,27	Yüksek
04. Basit ritim kalıpları yazabilirim.	3,48	1,16	Yüksek
05. Basit ritim kalıplarını çalabilirim.	3,55	1,20	Yüksek
06. Okul şarkılarında deşifre yapabilirim.	2,95	1,33	Orta
12. Çocuk şarkılarını nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazabilirim.	2,66	1,26	Orta
15. Şarkılarda kullanılan terimleri tanıyorum.	3,41	1,17	Yüksek
16. Şarkılarda kullanılan terimleri çalgıda doğru uygulayım.	2,95	1,28	Orta
17. Şarkılarda kullanılan işaretleri doğru uygulayım.	3,14	1,17	Orta
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	3,26	0,99	Orta
13. Dramatizasyon (canlandırma) yöntemini şarkı öğretiminde kullanabilirim.	4,03	0,99	Yüksek
14. Müziksel beğeniyi geliştirmek için ne tür etkinlikler yapacağımı biliyorum.	3,76	0,99	Yüksek
21. İstiklal Marşımızı müzikal olarak doğru söyleyebilirim.	3,90	1,07	Yüksek
22. Müzik öğretimi yöntem ve tekniklerini biliyorum.	3,07	1,18	Orta
23. Şarkı öğretimi yöntem ve tekniklerini biliyorum.	3,46	1,11	Yüksek
24. İlkokul müzik dersi etkinliklerini doğru şekilde gerçekleştirebilirim.	3,03	1,28	Orta
25. Şarkı öğretimi yöntem ve tekniklerini bir parçanın öğretiminde uygulayabilirim.	3,32	1,19	Orta
28. Dinlediğim bir şarkıya ritmik hareketlerle eşlik edebilirim.	4,12	1,00	Yüksek
30. Dinlediğim bir ezgiyi doğru seslerle tekrar edebilirim.	3,83	1,02	Yüksek
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	3,61	0,81	Yüksek
07. Çocuk şarkılarında doğru şekilde müziksel okuma (solfej) yapabilirim.	3,33	1,33	Orta
08. Şarkılarda sesimi doğru kullanabilirim.	3,70	1,00	Yüksek
09. Okul şarkılarında doğru şekilde ritimsel okuma (bona) yapabilirim.	3,55	1,07	Yüksek
10. Dinlediğim bir parçada yapılan hatayı tespit edebilirim.	3,48	1,11	Yüksek
11. Duyduğum müziksel sesleri incelik-kalınlıklarına göre ayırt edebilirim.	3,77	1,04	Yüksek
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	3,57	0,84	Yüksek

18. Ses eğitimi bilgisine sahibim.	2,73	1,27	Orta
19. İlkokul öğretim programındaki müzik dersi konularını biliyorum.	2,83	1,29	Orta
20. Dinlediğim basit bir ezgiyi notaya alabilirim.	2,62	1,30	Orta
31. Nota öğretim tekniklerini biliyorum.	2,80	1,29	Orta
32. Çocuğun müzik eğitiminde kullanılan türleri tanıyorum.	3,32	1,06	Orta
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	2,86	1,01	Orta
26. Orff yöntemi hakkında bilgi sahibiyim.	3,76	1,21	Yüksek
27. Çocuk şarkılarına Orff çalgıları için ritim eşliği yazabilirim.	3,28	1,39	Orta
29. Okul şarkılarına Orff çalgıları ile eşlik edebilirim.	3,63	1,21	Yüksek
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	3,55	1,10	Yüksek
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	3,37	0,81	Orta

Tablo 13’de öğretmenlerin algılarına göre müzik okuryazarlığı düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Buna göre; öğretmenlerin ikinci alt boyut Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi ($3,61\pm 0,81$), üçüncü alt boyut Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi ($3,57\pm 0,84$) ve beşinci alt boyut Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi ($3,55\pm 1,10$) düzeyleri yüksekken, birinci alt boyut Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi ($3,26\pm 0,99$) ve beşinci alt boyut Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ($2,86\pm 1,01$) düzeyleri ortadır. Öğretmenlerin algılarına göre (genel) müzik okuryazarlık düzeyleri de orta ($3,37\pm 0,81$) dır.

Birinci alt boyuttaki maddelere bakıldığında, öğretmenlerin kendilerini en çok “02. Çocuk şarkılarında geçen müziksel işaretleri tanıyorum.” ($3,59\pm 1,35$) ve en az “12. Çocuk şarkılarını nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazabilirim.” ($2,66\pm 1,26$) konularında yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi ikinci alt boyutundaki maddelere bakıldığında, öğretmenlerin kendilerini en çok “28. Dinlediğim bir şarkıya ritmik hareketlerle eşlik edebilirim.” ($4,12\pm 1,00$) ve en az “13. Dramatizasyon (canlandırma) yöntemini şarkı öğretiminde kullanabilirim.” ($3,03\pm 1,28$) konularında yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi üçüncü alt boyutundaki maddelere bakıldığında, öğretmenlerin kendilerini en çok “11. Duyduğum müziksel sesleri incelik-kalınlıklarına göre ayırt edebilirim.” (3,77±1,04) ve en az “07. Çocuk şarkılarında doğru şekilde müziksel okuma (solfej) yapabilirim.” (3,33±1,33) konularında yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi dördüncü alt boyutundaki maddelere bakıldığında, öğretmenlerin kendilerini en çok “32. Çocuğun müzik eğitiminde kullanılan türleri tanıyorum.” (3,32±1,06) ve en az “20. Dinlediğim basit bir ezgiyi notaya alabilirim.” (2,62±1,30) konularında yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Beşinci alt boyuttaki maddelere bakıldığında, öğretmenlerin kendilerini en çok “26. Orff yöntemi hakkında bilgi sahibiyim.” (3,76±1,21) ve en az “27. Çocuk şarkılarına Orff çalgıları için ritim eşliği yazabilirim.” (3,28±1,39) konularında yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

4.2. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “YAŞA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Öğretmenlerin, bazı demografik özelliklerine bağlı olarak müzik okuryazarlığı düzeylerinde (puanlarında) anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı aşağıda incelenmiştir.

Tablo 4.2.14 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis *H* Testi Sonuçları

Boyut	Yaş	Betimsel İstatistikler		Kruskal-Wallis <i>H</i>			M-W	Etki (η^2)
		<i>n</i>	Sıra Ort.	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>		
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	40 yaş ve altı (1)	43	42,50	4,05	2	0,132	-	-
	41-50 yaş (2)	39	54,21					
	51 yaş ve üstü (3)	12	43,63					
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	40 yaş ve altı (1)	43	42,51	3,98	2	0,136	-	-
	41-50 yaş (2)	39	54,14					
	51 yaş ve üstü (3)	12	43,79					
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	40 yaş ve altı (1)	43	50,58	9,34	2	0,011*	1, 2> 3	0,100
	41-50 yaş (2)	39	56,45					
	51 yaş ve üstü (3)	12	33,21					
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	40 yaş ve altı (1)	43	52,78	6,46	2	0,028*	1, 2> 3	0,069
	41-50 yaş (2)	39	54,53					
	51 yaş ve üstü (3)	12	31,58					
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	40 yaş ve altı (1)	43	47,95	3,51	2	0,173	-	-
	41-50 yaş (2)	39	51,04					
	51 yaş ve üstü (3)	12	34,38					

Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	40 yaş ve altı (1)	43	53,21	7,32	2	0,020*	1, 2> 3	0,079
	41-50 yaş (2)	39	55,00					
	51 yaş ve üstü (3)	12	38,50					

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), yaşa bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis H testine göre, yaş değişkeni ölçeğin üçüncü ve dördüncü alt boyutları ile ölçeğin geneli bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 14). Buna göre; Öğretmenlerin, yaşına göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($X^2_{(2)}=9,34$; $p=0,011$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 40 yaş ve altında olan ile 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin (Sıra Ortalaması 40 yaş ve altı=50,58; Sıra Ortalaması 41-50 yaş=56,45) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, 51 yaş ve üstü öğretmenlerden (Sıra Ortalaması 51 yaş ve üstü=33,21) daha yüksektir. Kruskal-Wallis H testi sonrası anlamlı fark bulunduğu durumda, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etki derecesini (effect size) belirlemek üzere Eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Green ve Salkind (2014)'e göre, “ η^2 (Eta) değeri 0,010-0,060 arası ‘küçük’, 0,060-0,140 arası ‘orta’ ve 0,140’ten yukarısı ‘büyük’ etki derecesini göstermektedir”. Buna göre; yaşın, üçüncü alt boyut öğretmenlerin *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,100$).

Öğretmenlerin, yaşına göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($X^2_{(2)}=6,46$; $p=0,028$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 40 yaş ve altında olan ile 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin (Sıra Ortalaması 40 yaş ve altı=52,78; Sıra Ortalaması 41-50 yaş=54,53) *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri, 51 yaş ve üstü öğretmenlerden (Sıra Ortalaması 51 yaş ve üstü=31,58) daha yüksektir. Yaşın, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,69$).

Son olarak, öğretmenlerin, yaşına göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($X^2_{(2)}=7,32$; $p=0,020$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 40 yaş ve altında olan ile 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin (Sıra Ortalaması 40 yaş ve altı=53,21; Sıra Ortalaması 41-50 yaş=55,00) genel müzik okuryazarlığı düzeyleri, 51 yaş ve üstü öğretmenlerden (Sıra Ortalaması 51 yaş ve üstü=30,50) daha yüksektir. Yaşın, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,79$).

4.3. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MEZUNİYET NOT ORTALAMASINA” GÖRE ANLAMLILIK DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.3.15 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversite Mezuniyet Not Ortalamasına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Not ortalaması	Betimsel İstatistikler		Kruskal-Wallis H			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
Çocuk Şarkılarında	3,00 ve altı (1)	16	23,88	4,46	2	0,107	-	-
Geçen Terimleri	3,01-3,49 (2)	21	31,90					
Tanıma ve Uygulama Becerisi	3,50 ve üstü (3)	25	36,04					
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	3,00 ve altı (1)	16	25,06	2,95	2	0,229	-	-
	3,01-3,49 (2)	21	32,48					
	3,50 ve üstü (3)	25	34,80					
	3,00 ve altı (1)	16	21,78	6,34	2	0,042*	2, 3 > 1	0,104
	3,01-3,49 (2)	21	34,90					

Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	3,50 ve üstü (3)	25	34,86					
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	3,00 ve altı (1)	16	27,56	1,10	2	0,578	-	-
	3,01-3,49 (2)	21	33,60					
	3,50 ve üstü (3)	25	32,26					
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	3,00 ve altı (1)	16	27,34	1,76	2	0,415	-	-
	3,01-3,49 (2)	21	35,14					
	3,50 ve üstü (3)	25	31,10					
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	3,00 ve altı (1)	16	24,84	2,96	2	0,228	-	-
	3,01-3,49 (2)	21	33,40					
	3,50 ve üstü (3)	25	34,16					

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), üniversite mezuniyet not ortalamasına bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis H testine göre, not ortalaması değişkeni ölçeğin sadece *Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi* üçüncü alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 15). Buna göre;

Öğretmenlerin, mezuniyet not ortalamasına göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($X^2_{(2)}=6,34$; $p=0,042$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; mezuniyet notu 3,01 ve üstünde olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $_{3,01-3,49}=34,90$; Sıra Ortalaması $_{3,50 \text{ ve üstü}}=34,86$) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, mezuniyet notu 3,00 ve altında olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $_{3,00 \text{ ve altı}}=21,78$) daha yüksektir. Mezuniyet notunun, öğretmenlerin üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,104$)

4.4. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “GÖREV YAPMA SÜRELERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.4.16 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Görev Yapma Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Görev Süresi	Betimsel İstatistikler		Kruskal-Wallis H			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	1-10 yıl (1)	5	43,60	1,86	3	0,602	-	-
	11-15 yıl (2)	26	45,65					
	16-20 yıl (3)	29	50,79					
	21 yıl ve üstü (4)	34	48,15					
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	1-10 yıl (1)	5	43,80	1,34	3	0,719	-	-
	11-15 yıl (2)	26	43,21					
	16-20 yıl (3)	29	47,72					
	21 yıl ve üstü (4)	34	51,13					
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	1-10 yıl (1)	5	44,70	3,45	3	0,327	-	-
	11-15 yıl (2)	26	41,85					
	16-20 yıl (3)	29	52,69					
	21 yıl ve üstü (4)	34	49,28					
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	1-10 yıl (1)	5	41,00	5,50	3	0,138	-	-
	11-15 yıl (2)	26	46,48					
	16-20 yıl (3)	29	51,64					
	21 yıl ve üstü (4)	34	48,65					
	1-10 yıl (1)	5	42,10	2,45	3	0,485	-	-

Orff Yöntem	11-15 yıl (2)	26	50,65
Bilgisi ve Orff	16-20 yıl (3)	29	49,34
Çalgıları	21 yıl ve üstü (4)	34	45,93
Uygulama			
Becerisi			

Müzik	1-10 yıl (1)	5	41,60	2,15	3	0,543	-	-
Okuryazarlığı	11-15 yıl (2)	26	46,17					
Ölçeği	16-20 yıl (3)	29	50,53					
	21 yıl ve üstü (4)	34	48,26					

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), görev yapma süresine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis H testine göre, görev yapma süresi ölçeğinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır ($p > .05$) (Tablo 16). Başka bir deyişle, farklı görev yapma sürelerine sahip öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeyleri birbirine benzerdir (yakındır).

4.5. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTEDE ALDIKLARI MÜZİK DERSLERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.5.17 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversitede Alınan Müzik Derslerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney *U*

Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Üniversitede alınan müzik eğitimi	Betimsel İstatistikler <i>n</i>	Sıralar		Mann-Whitney <i>U</i>			Etki (η^2)
			Sıra Ort.	Sıralar Top.	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve U.B.	Genel M. E.	63	37,10	2337,00	321,00	-0,39	0,698	-
	Çalgı E.	11	39,82	438,00				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Genel M. E.	63	36,74	2314,50	298,50	-0,73	0,465	-
	Çalgı E.	11	41,86	460,50				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Genel M. E.	63	36,20	2280,50	264,50	-1,25	0,210	-
	Çalgı E.	11	44,95	494,50				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Genel M. E.	63	30,69	2248,50	232,50	-2,17	0,043*	0,065
	Çalgı E.	11	52,86	526,50				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Genel M. E.	63	36,57	2304,00	288,00	-0,90	0,368	-
	Çalgı E.	11	42,82	471,00				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Genel M. E.	63	36,28	2285,50	269,50	-1,17	0,242	-
	Çalgı E.	11	44,50	489,50				

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), üniversitede alınan müzik derslerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney U testine göre, alınan müzik dersleri değişkeni ölçeğin sadece *Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi* dördüncü alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 17). Buna göre;

Öğretmenlerin, üniversitede aldıkları müzik derslerine göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=232,50$; $p=0,043$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; çalgı eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Çalgı eğitimi=52,86) dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri, genel müzik eğitimi alan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Genel Müzik Eğitimi=30,69) daha yüksektir. Üniversitede alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,65$).

4.6. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTE DIŞINDA MÜZİK EĞİTİMİ ALMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.6.18 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney *U* Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Üniversite dışında müzik eğitimi alma	<i>n</i>	Betimsel İstatistikler		Mann-Whitney <i>U</i>			Etki (η^2)
			Sıra Ort.	Sıralar Top.	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve UB	Evet	27	57,44	1551,00	636,00	-2,25	0,025*	0,054
	Hayır	67	43,49	2914,00				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Evet	27	63,94	1726,50	460,50	-3,72	0,000***	0,148
	Hayır	67	40,87	2738,50				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Evet	27	59,19	1598,00	589,00	-2,65	0,008**	0,076
	Hayır	67	42,79	2867,00				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Evet	27	61,63	1664,00	523,00	-3,19	0,001**	0,110
	Hayır	67	41,81	2801,00				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Evet	27	62,54	1688,50	498,50	-3,42	0,001**	0,126
	Hayır	67	41,44	2776,50				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Evet	27	62,02	1674,50	512,50	-3,28	0,001**	0,115
	Hayır	67	41,65	2790,50				

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), üniversite dışında alınan müzik eğitime bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney U testine göre, üniversite dışında alınan müzik eğitimi, ölçeğin hem geneli hem de tüm alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 18). Buna göre;

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitime göre birinci alt boyut *çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=636,00$; $p=0,025$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=57,44) birinci alt boyut düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=43,49) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin birinci alt boyut düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘küçük’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,054$).

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitime göre ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=460,50$; $p<.001$). Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=63,94) ikinci alt boyut düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=40,87) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin ikinci alt boyut düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,148$).

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitime göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=589,00$; $p=0,008$). Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=59,19) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=42,79) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,076$).

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitime göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=523,00$; $p=0,001$). Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=61,63) dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi*

düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{ayır}=41,81$) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,110$).

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitimine göre beşinci alt boyut *Orff yöntem bilgisi ve Orff çalgıları uygulama becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=498,50$; $p=0,001$). Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{vet}=62,54$) beşinci alt boyut düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{ayır}=41,44$) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin beşinci alt boyut düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,126$).

Son olarak, öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitimine göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=512,50$; $p=0,001$). Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{vet}=62,02$) genel müzik okuryazarlığı düzeyleri, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{ayır}=41,65$) daha yüksektir. Üniversite dışında alınan müzik eğitiminin, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,115$).

4.7. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÜNİVERSİTEDE DIŞINDA ALINAN MÜZİK DERSLERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.7.19 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Puanlarının Üniversite Dışında Alınan Müzik Derslerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis *H* Testi Sonuçları (*N*=24)

Boyut	Üniversite dışında alınan eğitimler	Betimsel İstatistikler		Kruskal-Wallis <i>H</i>			M-W	Etki (η^2)
		<i>n</i>	Sıra Ort.	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>		
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	Çalgı eğitimi (1)	20	12,95	3,24	3	0,356	-	-
	Ses eğitimi (29)	2	16,00					
	Toplu ses eğitimi (3)	1	12,00					
	Diğer (4)	1	12,00					
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Çalgı eğitimi (1)	20	12,15	1,16	3	0,763	-	-
	Ses eğitimi (29)	2	17,00					
	Toplu ses eğitimi (3)	1	13,00					
	Diğer (4)	1	14,00					
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Çalgı eğitimi (1)	20	12,53	3,34	3	0,342	-	-
	Ses eğitimi (29)	2	18,75					
	Toplu ses eğitimi (3)	1	14,00					
	Diğer (4)	1	12,00					
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Çalgı eğitimi (1)	20	12,55	1,70	3	0,637	-	-
	Ses eğitimi (29)	2	16,75					
	Toplu ses eğitimi (3)	1	12,50					

	Diğer (4)	1	13,00						
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Çalgı eğitimi (1)	20	13,00	3,39	3	0,336	-	-	
	Ses eğitimi (29)	2	14,50						
	Toplu ses eğitimi (3)	1	14,00						
	Diğer (4)	1	10,00						
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Çalgı eğitimi (1)	20	12,65	3,43	3	0,330	-	-	
	Ses eğitimi (29)	2	18,00						
	Toplu ses eğitimi (3)	1	13,00						
	Diğer (4)	1	12,50						

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), üniversite dışında alınan müzik derslerine olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis H testine göre, alınan eğitimler ölçeğin ne geneli ne de alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır ($p > .05$) (Tablo 19).

4.8. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MÜZİK OKURYAZARLIĞINI BİLME DURUMUNA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.8.20 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Müzik Okuryazarlığını Bilmelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney *U*

Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Müzik okuryazarı bilme	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney <i>U</i>			Etki (η^2)
		<i>n</i>	Sıra Ort.	Sıralar Top.	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve UB	Evet	43	58,52	2516,50	579,50	-3,82	0,000***	0,159
	Hayır	50	37,09	1854,50				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Evet	43	56,71	2438,50	657,50	-3,22	0,001**	0,113
	Hayır	50	38,65	1932,50				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Evet	43	57,87	2488,50	607,50	-3,62	0,000***	0,143
	Hayır	50	37,65	1882,50				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Evet	43	55,44	2384,00	712,00	-2,80	0,005**	0,085
	Hayır	50	39,74	1987,00				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Evet	43	53,37	2295,00	801,00	-2,13	0,033*	0,049
	Hayır	50	41,52	2076,00				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Evet	43	57,19	2459,00	637,00	-3,38	0,001**	0,124
	Hayır	50	38,24	1912,00				

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı düzeylerinin (puanlarının), müzik okuryazarlığını bilmelerine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney *U* testine göre, müzik okuryazarlığını bilmenin, ölçeğin hem

geneli hem de tüm alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 20). Buna göre;

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre birinci alt boyut *çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=579,50$; $p<.001$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=58,52) birinci alt boyut düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=37,09) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,159$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=657,50$; $p=0,001$). Müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=56,71) ikinci alt boyut düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=38,65) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin ikinci alt boyut düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,113$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=607,50$; $p<.001$). Müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=57,87) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=37,65) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,143$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=712,00$; $p=0,005$). Müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=55,44) dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=39,74) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,085$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre beşinci alt boyut *Orff yöntem bilgisi ve Orff çalgıları uygulama becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=801,00$; $p=0,033$). Müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=53,37) beşinci alt boyut düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=41,52) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin beşinci alt boyut düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘küçük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,049$).

Son olarak, öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilmeye göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=637,00$; $p=0,001$). Müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Evet}=57,19) genel müzik okuryazarlığı düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=38,24) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olmanın, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı düzeyleri (puanı) üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,124$).

4.9. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “MÜZİK OKURYAZARLIĞI BİLME DÜZEYLERİNE” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 21: Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Müzik Okuryazarlığını Bilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney *U* Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Müzik okuryazarlığı düzeyi	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney <i>U</i>			Etki (η^2)
		<i>n</i>	Sıra Ort.	Sıralar Top.	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve UB	Düşük	21	16,95	356,00	125,00	-2,89	0,004**	0,199
	Orta ve Üstü	22	28,29	679,00				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Düşük	21	18,88	396,50	165,50	-1,97	0,049*	0,093
	Orta ve Üstü	22	26,60	638,50				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Düşük	21	18,38	386,00	155,00	-2,23	0,026*	0,118
	Orta ve Üstü	22	27,04	649,00				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Düşük	21	18,00	378,00	147,00	-2,39	0,017*	0,136
	Orta ve Üstü	22	27,38	657,00				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Düşük	21	17,40	407,50	176,50	-2,05	0,041*	0,100
	Orta ve Üstü	22	28,15	627,50				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Düşük	21	17,52	368,00	137,00	-2,62	0,009**	0,163
	Orta ve Üstü	22	27,79	667,00				

* $p < .05$, ** $p < .01$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı puanlarının, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney *U* testine göre, müzik okuryazarlığını bilme düzeyi, ölçeğin hem geneli hem de tüm alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 21). Buna göre;

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre birinci alt boyut *çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=125,00$; $p=0,004$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=28,29) birinci alt boyut düzeyleri, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=16,95) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olma düzeyinin, öğretmenlerin birinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,199$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=165,50$; $p=0,049$). Orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=26,60) ikinci alt boyut düzeyleri, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=18,88) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olma düzeyinin, öğretmenlerin ikinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,093$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=155,00$; $p=0,026$). Orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=27,04) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=18,38) daha yüksektir. Müzik okuryazarlığını bilme düzeyinin, öğretmenlerin üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,118$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=147,00$; $p=0,017$). Orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=27,38) dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* düzeyleri, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=18,00) daha yüksektir. Müzik okuryazarı olma düzeyinin, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağılımına yönelik bilgi* puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,136$).

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre beşinci alt boyut *Orff yöntem bilgisi ve Orff çalgıları uygulama becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=176,50$; $p=0,041$). Orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=28,15) beşinci alt boyut düzeyleri, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=17,40) daha yüksektir. Müzik okuryazarlığını bilme düzeyinin, öğretmenlerin beşinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,100$).

Son olarak, öğretmenlerin, müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=137,00$; $p=0,009$). Orta ve üstü düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Orta ve üstü=27,79) genel müzik okuryazarlığı puanları, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Düşük=17,52) daha yüksektir. Müzik okuryazarlığını bilme düzeyinin, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,163$).

4.10. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “AİLEDE MÜZİK EĞİTİMİ ALAN BİRİ/BİRİLERİ OLMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLI DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.10.22 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Ailede Müzik Eğitimi Alan Biri/Birilerinin Olmasına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney *U* Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Ailede müzik eğitimi alan	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney <i>U</i>			Etki (η^2)
		<i>n</i>	Sıra Ort.	Sıralar Top.	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve UB	Evet	21	59,24	1244,00	520,00	-2,24	0,025*	0,054
	Hayır	73	44,12	3221,00				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Evet	21	58,33	1225,00	539,00	-2,07	0,039*	0,046
	Hayır	73	44,38	3240,00				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Evet	21	58,76	1234,00	530,00	-2,16	0,031*	0,050
	Hayır	73	44,26	3231,00				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Evet	21	64,76	1360,00	404,00	-3,30	0,001**	0,117
	Hayır	73	42,53	3105,00				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Evet	21	49,07	1030,50	733,50	-0,30	0,762	-
	Hayır	73	47,05	3434,50				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Evet	21	59,38	1247,00	517,00	-2,27	0,024*	0,055
	Hayır	73	44,08	3218,00				

* $p < .05$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı puanlarının, ailede müzik eğitimi alan biri/birileri olmasına bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney *U* testine göre, ailede müzik eğitimi alan biri olması, beşinci alt boyut *Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi* boyutu hariç ölçeğin hem geneli hem de diğer tüm alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 22). Buna göre;

Öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi alan birinin olmasına göre birinci alt boyut *çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=520,00$; $p=0,025$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Ev_{et}}=59,24) birinci alt boyut düzeyleri, ailede müzik eğitimi alan olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=44,12) daha yüksektir. Ailede müzik eğitimi alan birinin olmasının, öğretmenlerin birinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘küçük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,054$).

Öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi alan birinin olmasına göre ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=539,00$; $p=0,039$). Ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Ev_{et}}=58,33) ikinci alt boyut düzeyleri, ailede müzik eğitimi alan olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=44,38) daha yüksektir. Ailede müzik eğitimi alan birinin olmasının, öğretmenlerin ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘küçük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,046$).

Öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi alan birinin olmasına göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=530,00$; $p=0,031$). Ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Ev_{et}}=58,76) üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* düzeyleri, ailede müzik eğitimi alan olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=44,26) daha yüksektir. Ailede müzik eğitimi alan birinin olmasının, öğretmenlerin üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘küçük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,050$).

Öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi alan birinin olmasına göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=404,00$; $p=0,001$). Ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması_{Ev_{et}}=64,76) dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* düzeyleri, ailede müzik eğitimi alan olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması_{Hayır}=42,53) daha yüksektir. Ailede müzik eğitimi alan birinin olmasının, öğretmenlerin dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,117$).

Öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi alan birinin olmasına göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=517,00$; $p=0,024$). Ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{Evet}}=59,38$) genel müzik okuryazarlığı puanları, ailede müzik eğitimi alan olmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{\text{Hayır}}=44,08$) daha yüksektir. Ailede müzik eğitimi alan birinin olmasının, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı puanı üzerindeki etkisi anlamlı ve ‘küçük’ tür ($\eta^2=0,055$).

4.11. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNDE “ÇALGI ÇALMA DURUMLARINA” GÖRE ANLAMLİ DÜZEYDE BİR FARKLILAŞMA OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.11.23 Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlığı Puanlarının Bir Çalgı Çalmalarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyut/ Ölçek	Çalgı çalma	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney U			Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	Z	p	
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve UB	Evet	34	61,07	2076,50	558,50	-3,64	0,000***	0,142
	Hayır	60	39,81	2388,50				
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Evet	34	58,18	1978,00	657,00	-2,86	0,004**	0,088
	Hayır	60	41,45	2487,00				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Evet	34	59,40	2019,50	615,50	-3,20	0,001**	0,110
	Hayır	60	40,76	2445,50				
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Evet	34	57,31	1948,50	686,50	-2,63	0,009**	0,074
	Hayır	60	41,94	2516,50				
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Evet	34	55,49	1886,50	748,50	-2,16	0,031*	0,050
	Hayır	60	42,98	2578,50				
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Evet	34	59,68	2029,00	606,00	-3,26	0,001**	0,114
	Hayır	60	40,60	2436,00				

* $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı puanlarının, çalgı çalmalarına bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını araştırmak üzere yapılan non-parametrik Mann-Whitney U testine göre, çalgı çalma, ölçeğin hem geneli hem de tüm alt boyutları bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Tablo 23). Buna göre;

Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre birinci alt boyut *çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi* puanları arasında bulunan fark anlamlıdır ($U=558,50$; $p<.001$). Sıra ortalamalarına bakıldığında; bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{vet}}=61,07$) birinci alt boyut düzeyleri, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{\text{ayı}}=39,81$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin birinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘büyük’ olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,142$).

Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre ikinci alt boyut *şarkılarda yöntem ve teknik bilgisi ve kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=657,00$; $p=0,004$). Bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{vet}}=58,18$) ikinci alt boyut düzeyleri, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{\text{ayı}}=41,45$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin ikinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,088$).

Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre üçüncü alt boyut *müziksel algı ve sesini kullanma becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=615,50$; $p=0,001$). Bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{vet}}=59,40$) üçüncü alt boyut düzeyleri, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{\text{ayı}}=40,76$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin üçüncü alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,110$).

Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre dördüncü alt boyut *eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=686,50$; $p=0,009$). Bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{vet}}=57,31$) dördüncü alt boyut düzeyleri, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{\text{ayı}}=41,94$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin dördüncü alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve ‘orta’ derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,074$).

Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre beşinci alt boyut *Orff yöntem bilgisi ve Orff çalgıları uygulama becerisi* puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=748,50$; $p=0,009$). Bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{\text{vet}}=55,49$) beşinci alt boyut

düzeyleri, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{ayır}=41,94$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin beşinci alt boyut puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve 'orta' derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,074$).

Son olarak, öğretmenlerin, çalgı çalmalarına göre genel müzik okuryazarlığı puanları arasında da bulunan fark anlamlıdır ($U=606,00$; $p=0,001$). Bir çalgı çalan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması $E_{vet}=59,68$) genel müzik okuryazarlığı puanları, çalgı çalmayan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması $H_{ayır}=40,60$) daha yüksektir. Çalgı çalmanın, öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı puanı üzerindeki etkisinin anlamlı ve 'orta' derecede olduğu bulunmuştur ($\eta^2=0,114$).

BÖLÜM 5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1.1. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık “Genel” Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin genel müzik okuryazarlık düzeylerinin orta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin uygulanan ölçeğin alt boyutlarını oluşturan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi”, “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi”, “Orff Yöntem Bilgisi” ve “Orff Çalgıları Uygulama Becerisi” yüksek düzeyde çıkmıştır. “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi” ile “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” boyutları ise orta düzeydedir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin müziksel işaretleri tanıma, nota yazım kurallarını bilme, şarkıya ritmik eşlikle hareket edebilme, dramatizasyon yapabilme, müziksel okuma- yazma, eğitsel müzik dağarcığında kullanılan türleri tanıma ile “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi” boyutunda bu çalgılar için ritim eşliği yazabilmeleri kendilerini en yeterli gördükleri alanları oluşturmuştur.

İlgili literatürde Yıldız (2018)’ın çalışmasında, öğretmen adayları lisans düzeyinde aldıkları derslerin, solfej bilgilerinin, deşifre bilgilerinin, çocuklara şarkı öğretme repertuvarlarının, çocukların işitsel duyularını geliştirmeye yönelik bilgilerinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Yine benzer şekilde yapılan birçok çalışma okul öncesi öğretmenlerinin şarkı seçme ve söyletme, nota bilgisine sahip olma, ritmik okuma ve yeterli solfej bilgisine sahip olma boyutlarında bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte kendilerini yeterli gördüklerini göstermektedir (Şahin, 2012; Kocamanoğlu 2019).

Okul öncesi öğretmenlerin bu noktalarda kendilerini yeterli görmeleri, müzik okuryazarlığını bilme, anlama, yorumlama ve kullanma aşamalarını gerçekleştirmiş olmaları açısından sevindiricidir.

Okul öncesi öğretmenlerinin, uygulamalı anlatımlarda kendilerini geliştirmiş olmalarının; şarkılara eşlik etmelerine, dramatizasyon yeteneklerinin gelişmesine, Orff yöntem bilgilerinin ve Orff çalgılarını kullanabilme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı söylenebilir.

5.1.2. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Yaşa” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Müzik okuryazarlık düzeyinin okul öncesi öğretmenlerinin yaş durumuna göre orta derecede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlere uygulanan ölçeğin boyutlarını oluşturan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” ve “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutlarında anlamlı farklılaşmalar görülmüştür.

Öğretmenlerin, yaşına göre “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” alt boyutunda 40 yaş ve 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin, 51 yaş ve üstü öğretmenlerden daha yüksek olduğu ve etkisinin orta derecede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutunda 40 yaş ve 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin, 51 yaş ve üstü öğretmenlere göre yine daha yüksek olduğu ve etkisinin orta derecede olduğu ulaşılan bir diğer sonuçtur.

Literatürde tam olarak aynı çalışmalara ulaşılmamakla birlikte; Akpınar (2021)’in sınıf öğretmen adaylarının yaşlarına göre müzik eğitimine yönelik yaptığı araştırmada 21-26 yaş grubundaki öğretmenlerin sahip olduğu müzik eğitimi öz-yeterlik inançları, yaş grupları daha büyük olan diğer gruplara göre yüksek çıkmıştır.

Bu nokta, öğretmenlerin mesleğe başladıkları ilk yıllarda motivasyonlarının daha yüksek olabileceğini akla getirmekte, sonraki yıllarda ise yaşadıkları çeşitli olumsuzluklar vb. nedenlerle tükenmişlik ve motivasyon kaybı yaşayabileceklerini düşündürmektedir.

Tümkaya ve avuşoğlu (2010) oğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelendiği çalışmalarında, oğretmenlerin sosyo-ekonomik düzeyin azalması ile birlikte tükenmişlik düzeylerinin arttığını belirtmiştir. Ayrıca Günbayı ve Toprak (2010)'ın, ilköğretim oğretmenlerinin iş doyum düzeylerini karşılaştırdığı çalışmalarında, küçük yaş grubundaki oğretmenlerin iş doyumlarının, büyük yaş grubu oğretmenlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Değişimin getirdiği gelişimle birlikte daha küçük yaş grubunda olan oğretmelerin lisans eğitimlerinde aldıkları eğitsel müzik dağarcığına yönelik içeriklerin daha geniş kapsamlı olabileceği düşünülebilir.

5.1.3. Oğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Mezuniyet Not Ortalamasına” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Müzik okuryazarlık düzeyinde okul öncesi oğretmenlerinin mezuniyet not ortalamasına göre sadece “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” alt boyutunda anlamlı farklılaşmalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Oğretmenlerin, mezuniyet not ortalamalarına göre “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” alt boyutunda mezuniyet notu yüksek olan oğretmenlerin müziksel beceri düzeyleri, mezuniyet notu daha düşük olan oğretmenlerden daha yüksektir.

Literatür taraması yapıldığında bu alana ait çalışmalara rastlanmamakla birlikte; zar, etinkaya, Elmas ve Karaman (2019)'ın okul öncesi oğretmenlerin tutum ve yeterliklerine yönelik yaptığı çalışmasında, okul öncesi oğretmenlerinin mezuniyet not ortalamaları ile mesleki tutum ve yeterlilikleri arasında pozitif ve anlamlı bir fark görülmüştür. Bu noktada okul öncesi oğretmenlerinin lisans dönemlerindeki mesleki ilgilerinin ve başarılarının çalışma hayatlarında da devam ettiği düşünülebilir.

5.1.4. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Görev Yapma Sürelerine” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Yapılan araştırmada görev yapma süresinin ne ölçeğin geneli ne de alt boyutları farklılaşmaya sebebiyet vermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yani görev yapma süresi farklı olan okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri birbirine yakındır.

Literatür taramasında bu spesifik alana ait bir çalışma bulunamaması ile birlikte Delice (2019)'nin müzik öğretmenlerinin müzik öğretiminde öz yeterlik düzeyleri üzerine yaptığı araştırmada, öğretmenlerin görev yapma süreleri ile müzik yeterlik durumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Koca (2012)'nin yaptığı okul öncesi öğretmenlerin müzik öğretiminde yeterlik düzeylerinin incelendiği çalışmasında da öğretmenlerin görev yapma süreleri ile müzik öğretimi yeterlik düzeyleri arasında benzer şekilde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat Gençtürk ve Memiş (2010)'in çeşitli derslere giren öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmalarında, öğretmenlerin görev yapma süreleri ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alana yönelik farklı kurumlarda farklı gruplarla yapılacak çalışmaların, bu noktada genelleme yapabilmek için önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak yapılan literatür çalışması özelinde, görev yapma süresi az olan öğretmenlerin gerek lisans döneminde aldıkları derslerin katkılarıyla gerekse kendilerini alana yönelik geliştirmelerinin etkisiyle bu farkı kapattıkları düşünülebilir.

5.1.5. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversitede Aldıkları Müzik Derslerine” Göre Anamlı Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Müzik okuryazarlık düzeyinde okul öncesi öğretmenlerinin üniversitede aldıkları müzik derslerine göre sadece “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutunda anlamlı farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin, üniversitede aldıkları derslere göre “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutunda çalgı eğitimi alan öğretmenlerin, genel müzik eğitimi alan öğretmenlerden daha yüksek olduğu ve etkisinin orta derecede olduğu görülmüştür.

Yapılan literatür çalışmasında; Yıldız (2018) öğretmen adaylarının lisans döneminde aldıkları derslerin ve düzeylerin yeterli olduğunu, beklentileri karşılayabileceğini belirtmiştir. Ayrıca Akbulut (2013) okul öncesi programındaki müzik eğitimi dersi hedeflerini gerçekleştirme düzeylerini ölçtüğü çalışmada, öğretmen adaylarının lisans eğitimi müzik derslerinde müziğin önemi, nota öğrenimi, çocuk şarkılarını tanıma gibi kavramları orta derecede bildiklerini belirtmiştir. Elde edilen bilgiler yapılan bu çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Doğrudan olmasa da benzer nitelikteki başka bir çalışmada, Şenler (2014), sınıf öğretmenlerinin müzik dersindeki yeterliklerini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda, sınıf öğretmenleri lisans eğitimleri boyunca aldıkları müzik derslerini yetersiz bulmuştur. Kendilerini sadece gürlük- hız terimleri, seslerini kullanma, bedeni ritim çalgısı gibi kullanma ve dans etme konularında yeterli gördüklerini belirtmiştir.

Birebir olmasa da benzer alanlarda yapılan diğer çalışmalardan elde edilen sonuçlardaki farklılıklar, yapılan araştırmalarda yer alan öğretmenlerin branşlarından ve lisans eğitimini aldıkları dönemlerdeki akademik programların değişikliklerinden kaynaklı olabilir.

Sonuç olarak, lisans döneminde çalgı çalmaya yönelik ders alan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre müzik okuryazarlık durumlarının daha yüksek olması, beklenen bir durumdur. Çalgı çalan öğretmenler eğitsel müzik dağarcığında daha geniş bilgiye sahip olabilmekte, çaldıkları çalgının öğrencilere aktarımını daha kolay gerçekleştirebilmektedir. Bu nedenle değişik gruplarla yapılacak çalışmaların bu alanda genelleme yapabilmek için önemli olduğu düşünülebilir.

5.1.6. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversite Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Müzik okuryazarlık düzeyinde okul öncesi öğretmenlerinin üniversite dışında müzik eğitimi alma durumlarına bakıldığında hem ölçek genelinde hem de bütün alt boyutlarında anlamli farklılaşmalar tespit edilmiştir.

İlk alt boyut olan “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi”ne bakıldığında üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci alt boyut olan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” alt boyutunda üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Üçüncü alt boyut olan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” alt boyutunda üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Dördüncü alt boyut olan “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” boyutunda anlamli farklılık görülmüştür. Üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Beşinci alt boyut olan “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”nde de anlamlı farklılık görülmüştür. Bu alt boyutta üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin becerilerinin, üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin, üniversite dışında aldıkları müzik eğitimine göre genel müzik okuryazarlıklarında; üniversite dışında müzik eğitimi alan öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeylerinin üniversite dışında müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Sonuçlar ilgili literatürde yer alan Mentiş Köksoy (2018)’un sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerini incelediği çalışma sonuçları ile “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerileri” boyutu dışında örtüşmektedir. Mentiş Köksoy (2018)’un çalışmasında, bu boyut daha düşük çıkmıştır. Ortaya çıkan farklılığın değişik çalışma gruplarının özelliklerinden kaynaklı olabileceği akla gelmektedir.

Bu noktada üniversite dışında müzik eğitimi alan okul öncesi öğretmenlerinin; sadece lisans eğitiminde aldıkları dersler ile yeterli kalmayıp, üniversite dışında aldıkları müzik eğitimleri veya seminerler ile müzik okuryazarlık bilgilerini pekiştirerek, alanlarında daha üst seviyede müzik okuryazarı olmayı başarmış olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir.

5.1.7. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Üniversitede Dışında Aldıkları Müzik Derslerine” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Yapılan çalışmada üniversite dışında alınan müzik derslerinin müzik okuryazarlığı bakımından ne ölçeğin genelinde ne de alt boyutlarında farklılaşmaya sebebiyet vermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yani alınan derslerin farklı olması okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeyleri etkilememektedir, öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeyleri yakındır.

Üniversite dışında müzik dersi alan okul öncesi öğretmenlerinin, uzmanlaşmak istedikleri alanlara uygun hizmet dışı dersler aldıkları için müzik okuryazarlık düzeylerinin benzer olması normaldir. Öğretmenlerin ihtiyaç duydukları alanlara ulaşarak bilgiyi edinebilmeleri sevindiricidir. Öğretmenler, çalgı eğitimi, ses eğitimi veya drama ve benzeri dersleri alarak müzik okuryazarlığının gerektirdiği disiplinlere ait bilgilere hakim duruma gelmiştir.

5.1.8. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Müzik Okuryazarlığını Bilme Durumlarına” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Müzik okuryazarlık düzeyinde öğretmenlerin müzik okuryazarlığını bilme durumlarına göre ölçeğin hem genelinde hem de bütün alt boyutlarında anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı bilme durumuna göre “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi” alt boyutunda müzik okuryazarı olan öğretmenlerin beceri düzeyleri, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

İkinci alt boyut olan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” ne bakıldığında müzik okuryazarı öğretmenlerin beceri düzeylerinin, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Üçüncü alt boyut olan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” boyutuna bakıldığında; müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre beceri düzeyleri daha yüksek olmuştur.

Dördüncü alt boyut olan “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutuna bakıldığında müzik okuryazarı öğretmenlerin, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Son alt boyut olan “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”ne bakıldığında müzik okuryazarı öğretmenlerin beceri düzeylerinin, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin geneline bakıldığında müzik okuryazarı öğretmenlerin, müzik okuryazarı olmayan öğretmenlere göre müzik okuryazarlığı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Öğretmenlerin müzik okuryazarlığı düzeylerinde, müzik okuryazarlığını bilme durumlarına göre becerilerinin daha yüksek olması beklenen ve arzu edilen bir durumdur. Ayrıca öğretmenlerin müzik okuryazarlığını bilmeleri bu noktada değişimin getirdiği gelişmeleri takip edebilmeleri açısından da sevindiricidir.

5.1.9. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Müzik Okuryazarlığı Bilme Düzeylerine” Göre Anlamli Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeylerinde müzik okuryazarlığını bilme düzeylerine göre ölçeğin genelinde ve tüm alt boyutlarında anlamli farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin, müzik okuryazarlığı bilme düzeylerine göre “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi” alt boyutunda orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci alt boyut olan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi”ne bakıldığında orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Üçüncü alt boyut olan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” boyutuna bakıldığında; orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Dördüncü alt boyut olan “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutuna bakıldığında orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Son alt boyut olan “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”ne bakıldığında orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin becerilerinin düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin geneline bakıldığında ise orta ve üst düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlerin, düşük düzeyde müzik okuryazarı olan öğretmenlere göre müzik okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Günümüzde değişim eğitimi de hızla geliştirmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin, değişimin getirdiği gelişimi dikkate alarak notaların öğretilmesi, çalgıların tanıtılması, çalgıların nasıl çalındığının öğretilmesi, şarkıların öğretilmesi, şarkılara hangi danslar ile eşlik edilebileceğinin öğretilmesi gibi birçok müzik etkinliğini derslerinde uygulayarak, öğrencilerinin müzik okuryazarlığına katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu katkıların yapılabilmesi arka planda belirli bir düzeyde müzik okuryazarlık bilgisine sahip olunmasını da ihtiyaç haline getirmektedir. Öğretmenin sahip olması gereken bilgiler; öğreteceği konuyu bilmek, bilgiye erişebilmek, bilgisini değerlendirmek, yorumlamak ve aktarabilmek olarak sıralanabilir (Adıgüzel, 2005).

Öğretmenlerin edindikleri bu bilgileri öğrencilere daha iyi aktarabilmeleri için ayrıca özel öğretim yöntemlerine de başvurmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin Dalcroze, Kodaly, Suzuki, Orff Schulwerk gibi özel öğretim yöntemlerini kullanarak öğrencilere yapılandırıcı yaklaşımla aktarım yapabilmeleri önemlidir. Bu yaklaşım sayesinde öğrenciler de bilgiyi bilmek, erişebilmek, değerlendirebilmek ve kullanabilmek gibi aşamaların sağladığı kazanımlara sahip olabilir ve bunu başka alanlara yansıtabilir.

5.1.10. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Ailede Müzik Eğitimi Alan Biri/Birileri Olma Durumuna” Göre Anlamlı Düzeyde Bir Farklaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerine uygulanan ölçekte sadece “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi” alt boyutunda anlamlı farklılık görülmemiştir.

Öğretmenlerin, ailelerinde müzik eğitimi alan biri/birileri olma durumuna göre “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi” boyutunda ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci alt boyut olan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” ne bakıldığında ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Üçüncü alt boyut olan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” boyutuna bakıldığında; ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre becerileri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutuna bakıldığında ailede müzik eğitimi alan biri olan öğretmenlerin, ailede müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ölçek geneline bakıldığında ise ailelerinde müzik eğitimi alan biri/birileri olan öğretmenlerin, ailelerinde müzik eğitimi almayan öğretmenlere göre müzik okuryazarlığı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili literatüre bakıldığında Seven Gezder (2019) çalışmalarında; ailesinde müzikle ilgili bireyler olan öğrencilerin, müziği daha çok sevdiklerini ve ilgi duyduklarını belirtmektedir. Aile fertlerinden herhangi birisi müzik okuryazarlığı ile ilgili bilgilerini ailesine yansıtabilmekte ve müziğe olan ilgiyi arttırabilmektedir. Önal (2012)'ın çalışmasında da, müzik ile ilgilenen kişilerin ailelerinde genelde müziğe ilgi duyan, çalgı çalan kişilerin olduğu ve bu kişilerin ailelerini rol model olarak aldıkları ifade edilmektedir. Ailesinde müzik eğitimi almış olan öğretmenlerin, müziğin içinde olmalarından dolayı müzik okuryazarlık düzeylerinin yüksek çıkması beklenen bir sonuçtur. Ailelerinde müzik eğitimi almış kişiler bulunan okul öncesi öğretmenleri aldıkları müzik derslerini pekiştirerek müzik okuryazarlık aşamalarını içselleştirmekte kolaylığa sahip olabilir.

5.1.11. Öğretmenlerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinde “Çalgı Çalma Durumlarına” Göre Anlamli Düzeyde Bir Farklılaşma Olup Olmadığına İlişkin Sonuçlar

Ölçeğin hem genel hem de bütün alt boyutlarında öğretmenlerin müzik okuryazarlık düzeylerinde çalgı çalma durumlarına göre anlamli farklılaşma olduğu sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlerin, çalgı çalmalarına bağlı olarak “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi” alt boyutunda çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre çocuk şarkılarında geçen terimleri tanıma ve uygulama becerisi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

İkinci alt boyut olan “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” ne bakıldığında çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Üçüncü alt boyut olan “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” boyutuna bakıldığında; çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre becerilerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Dördüncü alt boyut olan “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” alt boyutuna bakıldığında; çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son alt boyut olan “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”ne bakıldığında çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ölçekte öğretmenlerin genel müzik okuryazarlığı durumları değerlendirildiğinde çalgı çalan öğretmenlerin, çalgı çalmayan öğretmenlere göre müzik okuryazarlığı seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili literatürde bu konuyla doğrudan ilişkili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple benzer alandaki çalışmalara bakılmıştır. Mentiş Köksoy (2018) tarafından yapılan çalışmada herhangi bir çalgı çalma durumuna göre, sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık puanlarının ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen bilgi bu çalışmayla örtüşmektedir.

Sonuç olarak çalgı çalmayı bilen kişilerin, müziğin teorik bilgilerine daha hakim olmalarından kaynaklı olarak müzik okuryazarlık durumlarının, çalgı çalmayan kişilere göre yüksek olması beklenen bir durumdur. Enstrüman çalan kişilerin çalgı hakimiyeti müziğin diğer alanlarını destekleyici, tamamlayıcı bir unsur olarak kişilere avantaj sağlayabilmektedir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeylerinin orta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda bu sonuçtan yola çıkılarak alandaki uygulayıcılara ve araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Araştırma sonuçlarına bağlı olarak, okul öncesi kurumlarda bu alanda düzenlenecek hizmet içi mesleki gelişim etkinlikleri doğrultusunda öğretmenlerin müzik okuryazarlığı ile ilgili birikimlerinin geliştirilmesi sağlanabilir.
- Okul öncesi eğitim programlarında yer alan müzik ders içerikleri, öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık aşamalarına yönelik kazanımlar ve gerekli güncellemeler yapılarak verilebilir.
- Okul öncesi eğitim programlarında yer alan müzik ders içeriklerinde, öğretmen adaylarına en az bir çalgı eğitimi verilmesi konusunda güncellemeler yapılabilir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- Bu sonuçlara bağlı olarak yapılacak yeni çalışmalarda; araştırmacılara okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde çıkmasının nedenlerinin araştırılmasının önemli olduğundan hareketle, okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen bu sonucun nedenleri ile ilgili araştırmalar yapmaları önerilebilir.
- Bu araştırmanın sınırlılıklarına bağlı olarak elde edilen sonuçların alanda mevcut durum ile ilgili genelleme yapılabilmesi açısından; değişik çalışma grupları ve değişkenler ile tekrarlanmasının önemli olduğu düşüncesinden hareketle, değişik çalışma grupları ve değişkenlerle yeni çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Kitaplar:

- [1] Köksal, H., (2010), “*Türkiye’de Tarih Öğretimi Tartışmaları ve Tarih Öğretiminde Kültür Okuryazarlığı*”, Tarih Vakfı, Eğitim, Çatışma ve Toplumsal Barış: Türkiye’den ve Dünyadan Örnekler, Mega Basım Evi, 1. Baskı, s.113-121.
- [2] LONGMAN (2003), “*Dictionary of Contemporary English*”, Pearson Longman, UK.
- [3] MEB, (2011), “*Erken Çocukluk Eğitiminde Temel İlkeler*”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, 141EO0039, Megem Yayınevi, Ankara.
- [4] MEB, (2013), “*Okul Öncesi Eğitimi Programı*”, Vize Yayıncılık, Ankara.
- [5] Philpott, C., (2001), “*Is Music a Language?*”, Issues in Music Teaching, Routledge Falmer, 1. Published, London, s. 32-46.
- [6] Uçan, A., (1994), “*İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- [7] Uçan, A., (2005), “*Müzik Eğitimi-Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*”, Arkadaş Yayınevi, 3. Baskı, Ankara.
- [8] Uçan, A., (2018), “*Müzik Eğitimi-Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*”, Arkadaş Yayınevi, 4. Baskı, Ankara.

Tezler:

- [1] Akpınar, E., (2021), “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- [2] Alpaslan, U., (2010), “*Okulöncesi Öğretmenlerinin Aldıkları Müzik Eğitimi Doğrultusunda Uygulamakta Oldukları Müzik Etkinliklerine İlişkin Görüşleri ve Karşılaştıkları Problemler*”, Yüksel Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- [3] Arslan, L. F., (2010), *Müzik Okuryazarlığına Yönelik Bir Test Geliştirme ve İlköğretim Mezunları Üzerine Örnek Bir Uygulama*”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [4] Çimen, M., (2018), *“Ortaokul Mezunları Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi (Kocaeli İli Örneği)”*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [5] Delice, F., (2019), *“Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme”*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- [6] Demircioğlu, N., (2019), *“1923’den Günümüzde İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarında Geleneksel Türk Müziği Unsurlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi”*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- [7] Feyman Gök, N., (2013), *“Anaokullarında Erken Okuryazarlık Çevresinin Değerlendirilmesi ve Sınıf Ortamının Çocukların Erken Okuryazarlık Davranışlarına Etkisi”*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [8] Gölbaşı, E., (2013), *“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Etkinliklerindeki Mesleki Yeterliliğinin Değerlendirilmesi”*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [9] Kocamanoğlu, K., (2019), *“Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Yeterliliği”*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- [10] Seven Gezder, M. İ., (2019), *“Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- [11] Şahin, H., (2012), *“Okulöncesi Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Yönelik Algıladıkları Yeterlilikler ve Müzik Eğitimi Ortamına Yönelik Düşüncelerinin Belirlenmesi (İstanbul İli Esenler Örneği)”*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [12] Şenler, Ö., (2014), *“Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersindeki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri (Ankara İli Örneği)”*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

[13] Tombul, S., (2012), “1980’den Günümüze Okul Müziği Bestelerinin Motif Gelişimleri Açısından İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Makaleler:

[1] Adıgüzel, A., (2011), “Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi”, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, No 17, s. 15-28.

[2] Akbulut, E., (2013), “Eğitim Fakültesi Okulöncesi Anabilim Dalı Programında Yer Alan Müzik Eğitimi Dersi Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyleri”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sayı 14, s. 9-16.

[3] Aslan, L., Deniz, J., (2011), “İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 34, s. 25-34.

[4] Balyemez, S., (2019), “Eğit-, Eğitim Kelimelerinin Yapısı ve Türkiye Türkçesine Girme Süreci”, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 47, s. 41-52.

[5] Biber Öz, N., (2001), “İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt XIV, Sayı 1, s. 101-106.

[6] Gül, G., Bozkaya, İ., (2014), “Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programının Müzik Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi: Uludağ Üniversitesi Örneği”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 22, No 3, 995-1008

[7] Güzelyurt, T., Birge, F., Ökten, A., (2019), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Aile Katılımına İlişkin Görüşleri”, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, s. 64-74.

[8] Sökezoğlu Atılgan, D., (2020), “Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarda Çocuk Gelişimine Olan Etkileri”, Anadolu Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Dergisi, s.120-136.

[9] Temiz, E., (2006), “Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi; Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi.

[10] Tufan, S., (2006), “Okulöncesi Müzik Öğretmeni Profili”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi.

[11] Tümkaya, S., avuŐođlu, İ., (2010), “*Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, s. 468-481.

[12] Yıldız, G., (2018), “*Okul ncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri*”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı, 23, s. 1-10.

Özel Dergilerdeki Yayınlar:

[1] Adıgüzel, A., (2005), “*Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Öğretmen Niteliklerinde Yeni Bir Boyut: Bilgi Okuryazarlığı*”, Milli Eğitim Dergisi, Yaz 2005, Yıl 33, No 167.

[2] Afacan, Ő., Şentürk, N., (2016), “*Okul ncesi ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dallarına Yönelik Müzik Okuryazarlığı leğinin Geliştirilmesi*”, International Journal of Eurasia Social Sciences, Vol 7, No 25, s.228-247.

[3] Angı, . E., (2013), “*Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri*”, İdil Dergisi, idil 2.10 (2013): 59-81.

[4] Bartel, L., (2006), “*Researching Music Literacy*”, Canadian Music Educator, Cilt 47, Sayı 3, s. 18.

[5] Başkan, D. N., Kutluca, A. Y., (2020), “*Okul ncesi Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Aile Katılımına Yönelik z-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi: Denizli İli rneği*”, Erken ocukluk alıŐmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 3, s. 392-423.

[6] Blix, H. S., (2015), “*Young Instrumentalists’ Music Literacy Acquisition*”, Nordic Rerarch in Music Education, Vol 16, 121-138.

[7] Bolduc, J., (2008), “*Effects of Music Instruction on Emergent Literacy Capacities Among Preschool Children: A Literature Review*”, Erarly Childhood Research and Practice, Vol 10, No 1.

[8] Casiano, Gloria. M., (1998), “*Music Literacy in Kindergarten*”, To The Educational Resources Information Center (Eric), s. 9.

[9] Drobni, I., (2018), “*Music Literacy in Mudic Education*”, Music Pedagogy-Challenge, Inspiration and Creation, Keyword Lecture- UDC 371.3:784.9, s. 21-28.

- [10] Elkoshi, R., (2004), “*Is Music “Colorful”?* A Study of the Effects of Age and Musical Literacy on Children’s Notational Color Expressions”, International Journal of Education and the Arts, Vol 5, No 2.
- [11] Gençtürk, A., Memiş A., (2010), “*İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları ve İş Doyumlarının Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi*”, İlköğretim Online, Cilt 9, Sayı 3, s. 1037-1054.
- [12] Gün, E., Gün Duru, E., Demirtaş, H. O., (2016), “*Müzik Eğitiminin Bilişsel Gelişimine Etkisi*”, The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı 50, s. 117-124, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3555>.
- [13] Günbayı, İ., Toprak, D., (2010), “*İlköğretim Okulu Sınıf ve Özel Sınıf Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması*”, İlköğretim Online, Cilt 9, Sayı 1, s. 150-169.
- [14] Hallam, S., (2001), “*Learning in music- Complexity and diversity*”, Routledge Falmer, 1. Published, London, s.61-75.
- [15] Koca, Ş., (2012), “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi*”, e-Journal of New World Sciences Academy, Cilt 8, Sayı 1, s., 164-175, ISSN: 1306-3111.
- [16] Mentiş Köksoy, A., (2018), “*Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*”, Turkish Studies, Cilt 13, Sayı 4, s. 899-918.
- [17] Önal, G. F., (2012), “*Müzik Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Aile Profilleri ve Meslek Tercihlerinde Ailenin Rolü: Kırıkkale Üniversite Güzel Sanatlar Fakültesi Örneği*”, Cilt 2, Sayı 2.
- [18] Öner, A., (2012), “*Türkiye’de Müzik Eğitiminin Kültürel Boyutları*”, Batman University International Participated Science and Culture Symposium, Journal of Life Sciences, Vol 1, No 1, Türkiye.
- [19] Özar, D., Çetinkaya, M., Elmas, S. İ., Karaman, A., (2019), “*Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum ve Özyeterlik İnançlarının İncelenmesi*”, 14. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencisi Kongresi, Bildiri No: 298.
- [20] Pugh, A., (2006), “*In Defence of Musical Literacy*”, Cambridge Journal of Education, Vol 10, No 1, <http://dx.doi.org/10.1080/0305764800100105>.

- [21] Rajan, R. S., (2017), “*Preschool Teachers’ Use of Music in the Classroom: A Survey of Park District Preschool Programs*”, Journal of Music Teacher Education, Vol 27, No 1, p. 89–102.
- [22] Susic, B. B., (2018), “*Preschool Teachers’ Music Competencies Based on Preschool Education Students’ Self-Assessment*”, Croatian Journal of Education, Vol 20, No 1, p. 113-129.
- [23] Taguma, M., Litjens, I., Makowiecki, K., (2012), *Quality Matters in Early Childhood Education and Care: Finland 2012*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264173569-tr>.
- [24] Toran, M., Özgen, Z., (2018), “*Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Öğretmenler Ne Düşünüyor, Ne Yapıyor?*”, Eğitimde Nitel Araştırma Dergisi-ENAD, Cilt 6, Sayı 3, s. 229-245.
- [25] Türkmen, U., (2010), “*Çocuğun Bireysel Toplumsal ve Kültürel Gelişiminde Amatör Müzik Eğitiminin Yeri Problemleri ve Çözüm Önerileri*”, İlköğretim Online, Cilt 9 No 3, 960-970, <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- [26] Uluğbay, S., (2013), “*Müzik Eğitiminin Çocuk Zekâsına Olan Etkileri*”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 21, No 3, 1025-1034.
- [27] UNESCO, (2014), “*8 Eylül Dünya Okuryazarlık Günü*”, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Toplum İçin Bilgilendirme Dizisi, Sayı 10.
- [28] Yücetoker, İ., (2014), “*Sanat Okuryazarlığı Ölçeğinin Hazırlanması ve Geliştirilmesi*”, Sanat Eğitimi Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, DOI:10.7816/sed-02-01-06.

Elektronik Yayınlar / İnternet:

- [1] WEB_1, (2022), TDK, “*Okuryazarlık*”, <https://sozluk.gov.tr>, 12/01/2022.
- [2] WEB_2, (2022), TDK, “*Müzik*”, <https://sozluk.gov.tr/>, 15/02/2022.
- [3] WEB_3, (2020), Türkçe Müzikoloji Sözlüğü, “*Müzik*”, <https://www.etimolojiturkce.com/arama/m%C3%BCzik>, 15/02/2022.
- [4] WEB_4, (2022), Nişanyan Sözlük, Eğitim, <https://www.nisanyansozluk.com/> 17/02/2022.
- [5] WEB_5, (2022), TDK, Eğitim, <https://sozluk.gov.tr>, 17/02/2022.
- [6] WEB_6, (2022), TDK, Okuma Yazma, <https://sozluk.gov.tr>, 17/02/2022.

- [7] WEB_7, (2022), Yeditepe, “*Bilgi Okuryazarlığı*”,
<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:INVklU7GezkJ:https://bilgimerkezi.yeditepe.edu.tr/yeditepe-universitesi-bilgi-merkezi-bilgi-okuryazarligi-nedir-bilgi-okuryazarligi-egitimlerimiz+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>, 21/04/2022.
- [8] WEB_8, (2022), YÖK, “*Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı*”,
https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Okul_Oncesi_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf,
10/04/2022.

Kişisel Bilgi Formu/Ölçek Kaynakları:

- [1] Bursal, M., (2017), “*SPSS ile temel veri analizleri*”, Anı yayınevi, Ankara.
- [2] Green, S.B., Salkind, N.J., (2014), “*Using SPSS for Windows and Macintosh*”, New Jersey: Pearson.
- [3] İslamoğlu, A.H., Alnıaçık, Ü., (2016), “*Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*”, Beta Yayınları, İstanbul.
- [4] Karagöz, Y., (2016), “*SPSS ve Amos 23 Uygulamalı İstatistiksel Analizler*”, Nobel Yayınevi, 1. Baskı, Ankara.
- [5] Karasar, N., (2017), “*Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler*”, Nobel Yayınevi, 32. Baskı, Ankara.
- [6] Pallant, J., (2005), “*SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*”, Version 12, Australia: Allen & Unwin.
- [7] Yöyen, E., (2020), “*Araştırma yöntemlerine giriş*”, Nobel Yayınevi, Ankara.

EKLER

EK-1 OKAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI

	İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI
---	---

Toplantı Tarihi: 08.12.2021

Toplantı Sayısı: 146

Toplantıya Katılanlar:

Prof. Dr. Mithat Kıyak	(Başkan)
Prof. Dr. Mazhar Semih Başkan	(Üye)
Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli	(Üye)
Prof. Dr. Fatma Çiğdem Çelik	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Hale Aksuna	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Uğur Tarkan Özkut	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Duygu Aydın Haklı	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Aylin Seylam Küşümler	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Yazıcı	(Üye)

Okan Üniversitesi Etik Kurulu 08.12.2021 tarihinde toplandı.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Karar 20- Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü-Müzik Bölümü'nden **Özge Deniz KAYA'nın Doç. Dr. Ajda Aylin CAN** danışmanlığında **"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Okuryazarlığı Durumunun İncelenmesi (İstanbul-Kadıköy İlçesi Örneği)"** başlıklı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliğiyle karar verildi.

Prof. Dr. Mithat Kıyak
(Başkan)

Prof. Dr. Mazhar Semih Başkan
(Üye)

Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli
(Üye)

Prof. Dr. Fatma Çiğdem Çelik
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Hale Aksuna
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Uğur Tarkan Özkut
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Duygu Aydın Haklı
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Aylin Seylam Küşümler
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Yazıcı
(Üye)

EK-2 ÖLÇEĞİN UYGULANMASINA YÖNELİK VALİLİK İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-44609389
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Özge Deniz KAYA)

28/02/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Okan Üniversitesinin 09.02.2022 tarihli ve DYS evrak kayıtlı 43036773 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 18.02.2022 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Okuryazarlığı Durumunun İncelenmesi
(İstanbul Kadıköy İlçesi Örneği)
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : İstanbul Kadıköy
Araştırma Kişiler : Okul Öncesi Öğretmenleri
Araştırmanın Süresi : 2021 - 2022 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
28/02/2022
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (5 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Binbirdirek Mah. İnan Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 30 Bilgi İçin : Aydın BALTA
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.korun.meb.gov.tr> adresinden 84f0-7fh2-3056-h726-h08e kodu ile teyit edilebilir.

EK-3 ÖLÇEĞİN UYGULANMASINA YÖNELİK MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

GÜNLÜDÜR

Sayı : E-59090411-44-44853963
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Özge Deniz KAYA)

03.03.2022

İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Konservatuvar Müdürlüğü)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.02.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 28.02.2022 tarihli ve 44609389 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenmiş örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Abdurrahman ENSARİ
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad.No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi İçin : Aydın BALTA
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorui.meb.gov.tr/adresinden> 4bhf-13a1-333a-b665-6fed kodu ile teyit edilebilir.

EK-4 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlığını belirlemek amacıyla yürütülmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan ölçme aracı okul öncesi öğretmenlerinin müzik okuryazarlık becerisini ölçmek amacıyla kullanılacaktır. Lütfen, her bir maddenin karşısındaki seçeneklerden uygun gördüğünüzü çarpı (X) ile işaretleyiniz. Ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgi için hepimize şimdiden teşekkür ederim.

Özge Deniz KAYA

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaş .....

2. Üniversite mezuniyeti not ortalamanız .....

3. Kaç yıldır görev yapmaktasınız?

a. ( ) 1-5   b. ( ) 6-10   c. ( ) 11-15   d. ( ) 16-20   e. ( ) 20 ve üstü

4. Mezun olduğunuz üniversitede aldığınız müzik eğitimi (mümkünse ders adlarını) belirtiniz.

.....

5. Mezun olduğunuz üniversite dışında müzik eğitimi aldınız mı?

a. ( ) Evet

b. ( ) Hayır

6. Bir önceki soruya cevabınız evet ise aldığınız eğitimi belirtiniz.

.....

7. Müzik okuryazarlığını biliyor musunuz?

a. Evet

b. Hayır

8. Bir önceki soruya cevabınız evet ise bilgi düzeyinizi belirtiniz.

a. Az

b. Orta

c. Yüksek

9. Ailenizde müzik eğitimi almış biri/birileri var mı?

a. Evet

b. Hayır

10. Herhangi bir çalgı çalıyor musunuz?

a. Evet

b. Hayır